

ԱՌԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒԼԻՍ 25, 1908

ԹԻՒ 30

ԱՐՏՈՆԱՏԵՐ

Հ. Ք. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Հ. Մ. ԱԼԷՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

Երեք տեսակ մահ

Համանկիրքան Համաժողովը

Մարդուն լման չափը

Ներքին ԿԵԱՆՔ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Միսիոնարական փոխանորդ

Նմոյշ մը աշխարհիկ իմաստունեան

Խիստ փորձ մը

ԳԻՏԱԿԱՆ

Մարդ եւ բունական աշխարհ

ՅՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆ

Առ փառնակ

Հագուստի խնդիրը

Պիլ-ճիկէ

Զատիկի խոհեր

ՍԲ. ԳՐՈՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՓՐՈՑ. Յ. Յ. ՄԱՆԻՍԱՃԵԱՆ

Կ. ՅՈՎՀԱՆ Յ. ՍԻՆԱՆԵԱՆ

Խ. ԳՌՈՒՋԵԱՆ

ՏՐ. Մ. ԿՍՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՍՐՄԵՆԱԿ Պ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ

اوه داپر هفته لى غزته — در سائتده بايل هاوسده

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Տարեկ. բժշեցին 30 Դհ.
Ամերիկայի հմր 1.50 Տոլ.
Անգղիոյ „ 6 շիլին
Ռուսիոյ եր-
կերներու „ 7.75 Ֆր.

Ձեռքէ հատը 30 փաբա

Մանուցման գիները
չափաւոր

ԱՒԵՏԱՐԵՐ

ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՀԱՅՏԵՐԷՆ, ՀԱՅԱՏԱՆԻ ԹՈՒՐԿԵՐԷՆ

(ԱՆԿԵԼԻՍՓՈՐՈՍ)

ՅՈՒՆԱՏԱՆԻ ԹՈՒՐԿԵՐԷՆ

Խմբագիր Հ. Մ. Ալեք

Պայպը Հառա, Սթամպուլ

Կ. պոլիս, Թուրքիա

THE AVEDAPER

(ANGELIAPHOROS)

A WEEKLY PAPER

PUBLISHED IN

ARMENIAN, ARMENO-TURKISH, AND
GRECO-TURKISH

EDITOR HERBERT M. ALLEN

Offices: American Bible House

Stamboul, Cons/ple, Turkey

TERMS

An. Subscrip. Ps. 30
U. S. A. \$1.50
England Shils. 6.—
Other countries Frs. 7 75

Single Copy 30 Paras

Advertising rates on
application

ԿԱՐԵԻՈՐ

Նոր երգարանը «Հոգեւոր երգարան եղանակներով» տպա-
գրուած է և հրատարակուիլ արտօնուած: Վաճառման հա-
մար պատրաստ պիտի ըլլայ մինչև Օգոստի 10 (Ն. Տ.): Գինն
է 15 դահ. (երեք քառորդ մէճիտ): Թղթատարով մէկ օրի-
նակ ընդունիլ ուզողներ 2½ դահ. աւելի պիտի զրկեն թղթա-
տարական ծախքի համար:

ԱՄԵՐՍԱՐԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒԼԻՍ 25, 1908

ԹԻԻ 30

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Հ. Ք. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Հ. Մ. ԱԼԷՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ԵՐԵՐ ՏԵՍԱԿ ՄԱՀ

Յ. Գ. Գ.

ԳՈՂԳՈԹԱՅԻ զաղաթը կանգնուած երեք խա-
չերու վրայ իրարմէ տարբեր երեք
տեսակ մահեր կը տեսնենք: Մեղքի մեղ մեռնել, մեղքի
մեռնել և մեղքի համար մեռնել:

Մեղքի մեղ մեռնել: Հոն կախուած աւազակներէն
մէկուն համար կը կարգանք թէ Յիսուսի կը հայ-
նոյէր: Այս թշուառականին անցեալ պատմութեան
նկատմամբ բաւական տեղեկութիւն կու տայ անոր,
մահամերձ վիճակի մէջ, Յիսուսի նման անմեղ
և սուրբ անձի մը դէմ հայնոյելը: Այդ մարդը ժա-
մանակաւ ուրիշ տղոց պէս հրեշտակադէմ անուշիկ
տղեկ մըն էր: Բայց պզտիկ բաներու մէջ սուտ
խօսիլ, իր ընկերներուն հետ կոտուելու ատեն հայ-
նոյել, խաղի մէջ խարդախութիւն ընել և իր ըն-
կերներէն պզտիկ բաներ գողնալ սկսաւ: Չար ըն-
կերներու հետ ընկերանալով չար ունակութիւններ
սորվեցաւ: Թէև այս պզտիկ մեղքերը առաջին
անգամ գործած ատեն յանդիմանուեցաւ իր խղճէն,
բայց բաւական ջանալով բթացուց այդ զգացում-
ները: Չուզեց իր կիրքերը զսպելու աշխատու-
թեան ձեռնարկել, ուրիշներու իրաւունքները յար-
գելու պէտք չտեսաւ, երթալով աւազակ և մար-
դասպան եղաւ, հուսկ յետոյ կառավարութիւնը,
արժան չհամարելով որ այս մարդը ապրի, զանկա
մահուան դատապարտեց: Եւ հիմա Յիսուսի նման
անոյշ և սուրբ անձի մը, իր թշնամիներուն թո-
ղութիւն մաղթող այս բարի մարդուն, առանց պատ-
ճառի կը հայնոյէ: Մարդ բարկութեան միջոցին
կրնայ հայնոյել իր թշնամիներուն. բայց մարդկու-
թեան նշոյլը և հետքը մնացած ըլլալու չէ այն

մարդուն ներսիդին որ իր մահուան անկողին վրայ
հայնոյութիւն կ'ընէ իրեն ծառայող բարեացակամ
և անոյշ անձի մը: Ան իր առաջին սխալներուն
մէջ ճշմարտութեան զգացումը, առաջին գողու-
թիւններուն մէջ արդարութեան զգացումը, առա-
ջին հայնոյութիւններուն մէջ պատուոյ զգացումը,
առաջին կոխներուն մէջ անձնազսպութեան կա-
րողութիւնը թաղած էր: Իր գործած մեղքերուն
մէջ մի առ մի մեղքուցած և թաղած էր իր պատ-
ուաւոր մարդկութեան զգացումը և կարողու-
թիւնը: Բարեացակամութիւն, սէր, ուղղութիւն,
պարկեշտութիւն, անմահութիւն, Աստուած, ա-
մէն ազնիւ բան թաղուած էր: Ներսիդի անաս-
նայինը հեղձուցած էր մարդկայինը, և Աստուա-
ծայինը զազանայինին սեղանին վրայ զոհուած էր:
Անոր ամբողջ կեանքը դառն և մշտնջենական յու-
ղարկաւորութեան թափօր մը եղած էր: Թէև կ'ապ-
րէր, բայց մեղքի մէջ մեռած էր: Հիմա ալ մեղ-
քին մեղ կը մեռնէր: Մէկ ոտքը գերեզմանն էր,
բայց կը մեռնէր իր շրթունքներուն վրայ հայնո-
յութեամբ և անէծքով: Սրտին մէջ յոյս չկայ, ոչ
ալ ճակատին վրայ յաւիտենականութեան ճառա-
գայթ: Խաւարի մէջ դէպ ի խաւար կ'երթայ:

Ամէն մէկ մեղք մեր ներսիդին գտնուած ազ-
նիւ և Աստուածային կեանքին մեռնիլը կը նշանակէ:
Եւ ո՞վ իր մէջ զգացած չէ այս մահը: Ամէնս ալ
«յանցանքներու ու մեղքի մէջ մեռած ենք»:

2. Մեղքին մեռնել. Երկրորդ աւազակն ալ նախ
կը հայնոյէր Յիսուսի: Ան ալ մեղքի մէջ մեռած
մէկն էր: Բայց այս ժամուն անոր մէջ փոփոխու-
թիւն մը տեղի ունեցած էր: Կը թուի թէ երբ Յի-
սուս չպատասխանեց անոր լուտանքներուն, մարդը

զարմացաւ : Յիսուսի զէմբին անմեղութիւնը , առնուածութիւնը և մաքրութիւնը ազգեցին անոր : Մէյ մ'ալ երբ Յիսուս իր աչքերը երկինք վերցնելով ազօթել սկսաւ , մարդը կարծեց թէ Յիսուս իր թշնամիներուն վրայ Աստուծոյ բարկութիւնը պիտի հրաւիրէր , բայց այնպէս չբռաւ , այլ ընդհակառակն . անոնց համար ներում խնդրեց : Ինչ զարմանալի , տարօրինակ բան : Այս ինչպէս մարդ է : Անոր մաքրութեան հանդէպ իր անմաքրութիւնը , անոր անմեղութեան հանդէպ իր յանցապարտութիւնը զգաց : « Հայր , թողութիւն տուր ատոնց : » « Ատոնց , » այսինքն անոր (աւազակին) ալ : Աստուած անոր նման մեղաւորի ալ թողութիւն կրնայ տալ ուրեմն : Մարդը այս լոյսին մէջ իր խաւարը և Աստուծոյ ողորմութիւնը տեսաւ . ինքիմէ զգուեցաւ և ողորմութեան դիմեց : Թերեւս այս մարդուն սրտին մէջ կար երկնային քնարի լար մը որու տակաւին մատ դպած չէր , և Յիսուսի ներկայութիւնը և ազօթքը այդ լարին դպան : Թերեւս այս մարդուն մէջ կը գտնուէր աղէկ երակ մը նման « Տիտոսի , Խաչին մէկ ընկերով : » Ինչեւիցէ , անիկա արթնցաւ , իր հին անձէն զըզուեցաւ և զանիկա հոն խաչը հանեց : Ինչ որ ուրացաւ դատարանին առջև՝ խոստովանեցաւ այս ամբոխին առջև : Անիկա մեռաւ հին կեանքին : Եթէ այսօր խաչէն իջնէ , այլեւս անոր չրթունքը հայհոյութեան պիտի չդառնայ , հաճոյք պիտի չզգայ անիրաւութեամբ ստացուած դրամէ , հին ընկերներու հետ պիտի չպտըտի , մեղքին մեռած է :

Այս մահը արդարութեան յարութիւն էր : Անիկա իր հին անձը խաչը հանելով՝ նոր կեանքի , Յիսուսի , դարձաւ , և հոն կեանք և խաղաղութիւն գտաւ : Բաժակ մը ջուր երբ գետին թափուի , կը կորսուի . բայց երբ ծաղիկի թաղարին մէջ թափուի , կ'ըլլայ կենդանացած , զեղեցկութեամբ փալող ծաղիկ : Նմանապէս այս աւազակն ալ իր երեսը իր հին կեանքէն Աստուածորդուն դարձնելով՝ աղաղակեց , « Յիշէ զիս : » Եւ ան ըսաւ , « Այսօր ինծի հետ դրախտին մէջ պիտի ըլլաս : »

3. Մեղքի համար մեղքի . Այս երկու աւազակներուն մէջտեղ կախուած Յիսուսն ալ մեղքի համար՝ կը մեռնէր : Աշխարհի մէջ կան մահեր որոնք առնչութիւն չունին մեղքի հետ : Անասուններու մահը , երկրաշարժէ և ողողումներէ յառաջ եկող բազում մահեր առնչութիւն չունին մահուան հետ : Բայց ո՞րչափ մահեր կան որոնք մեղքի համար են , մեղքի հետեանք են : Յիսուսի մահը մեղքի համար էր : Եթէ անիկա ուրիշներու մեղքին չխառնուէր , եթէ մաքսաւորներուն ու մեղաւորներուն պաշտ-

պան չըլլար , եթէ փարիսեցւոյ դիմակը վար չառնէր , եթէ լուէր և չյանդիմանէր աղահուծութիւնը , կեղծաւորութիւնը , առերևոյթ կրօնքը , անոնք պիտի չխաչէին զինք : Յիսուս ուրիշներուն մեղքին համար խաչ հանուեցաւ :

Մեղքի համար մեռնիլ մը ևս կայ : Ամէն բարի անձ իր սիրած անձին չարութեանը համար վիշտ կը կրէ . կ'աշխատի , կը ճգնի , կը տառապի զանիկա բարի ընկու համար : Այս վիշտը մեծ դեր կը կատարէ մեղքին վերցուելուն մէջ : Ո՛ր որ կայ մեղք և մեղաւորը սիրող բարի անձ մը , այդ բարի անձը մեղքի համար վիշտ կը կրէ : Եթէ վիշտը , չարչաւրանքը սաստկանայ , մարմինը չկրնար տոկալ և մահ տեղի կ'ունենայ : Մեղաւորը մեղքէն ազատող ամէնէն մեծ ոյժն էն այս վիշտը և մահը : Ո՛րչափ մայրիկ մեղանշական ճամբաներու մէջ հեշտացող իրենց զաւակներուն համար արտասուք թափելով կը հալին կը մաչին : Ո՛րչափ քոյրեր և կիներ իրենց զինեմով և անհաւատարիմ եղբայրներուն և ամուսիններուն համար վիշտ կրեցին և մահ ճաշակեցին , և հուսկ յետոյ այս վիշտերը և մահերը այն մեղաւորներուն փրկութեան պատճառ եղան : Մեղաւորը սիրող արդարները միշտ մեղքի համար վիշտ կը կրեն : Եւ զիտե՞նք արդեօք թէ այսօրինակ վիշտ նախ Աստուած կը կրէ : Աստուած է որ մեղաւորը կը սիրէ յանձնու աւելի քան որչափ կը սիրեն անոր հայրը և մայրը , եղբայրը և քոյրը : Աստուած է որ ամէնէն առաջ խորհեցաւ մարդը փրկել մեղքէն : Աստուած է որ առաջին մեղքին համար , առաջին անգամ վիշտ կրեց և իւրաքանչիւր մեղքի համար առաջին անգամ ի՞նք վիշտ կը կրէ : Եւ անա Յիսուսի խաչին մահը մեղքի համար այս տեսակ մահ էր : Անիկա զմարդիկ բարի ընելու համար վիշտ կը կրէր : Ան ուղեց իր ժողովուրդը իր հովանաւոր և պաշտպանութեան ներքեւ առնել , ինչպէս հաւը իր ձագերը իր թեւերուն ներքեւ կ'առնէ : Եւ խաչին վրայ անգամ անոնց համար ազօթք ըրաւ : Անիկա մարդկային սեռը իր սրտին մէջ ընդունած էր , և զանոնք բարի ընելու համար վիշտ կը կրէր : Եւ անոր Աստուածային սրտին վիշտը կարող չըլլալով պարունակուիլ մարդկային սրտին մէջ , սիրտը պայթեցաւ և մահ տեղի ունեցաւ : Մեղքի համար եղած մահն էր այս :

Եւ , ո՞հ , ինչ օրհնեալ է մեղքի համար եղած մահը : Այսպիսի մահուան մէջ սէր կայ , երկայնատուութիւն կայ , խաղաղութիւն կայ , մեղաւորին փրկութեան համար յոյս կայ , յարութիւն կայ : Փա՛ռք Աստուծոյ , որ մեղքերու համար քառուծութիւն կայ , եթէ Աստուծոյ սրտին մէջ մեղքի հա-

մար վիշտ չկենար, մեղաւորին սրտին մէջ զանիկա անհանգիստ ընող խղճի խայթը պիտի չկենար: Եթէ մեղքի համար վիշտ կրող արդարները չկենային, մեղաւորը իր սխալ ճամբայէն դարձնել ջանացող խաղաղարարներ պիտի չգտնուէին: Եթէ մեղքի համար մահ չըլլար, մեղքի մեռնողներ և արդարութեան կենդանացողներ պիտի չգտնուէին:

Ուրեմն, ով մեղքի մէջ մեռածներ, յիշեցէ՛ք մեղքի համար մեռնողը, որպէս զի մեղքին մեռնիք և արդարութեան ապրիք:

ՀԱՄԱՆԿԼԻԲԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻՆ Համանկիւքան համաժողովին պատմութիւնը քիչ մը ևս յապաղելով կը յուսանք մեր ընթերցողներուն համառօտ տեսութիւն մը պարզել արդի ժամանակներու կրօնական այդ մեծագոյն գումարման վրայ: Միեւնոյն ժամանակ կը ներկայացնենք Անդրիոյ առաջնակարգ շաբաթաթերթին, Սփէ+Բէյ-Բէրիքանի մը դիտողութիւնները այն կոչման վրայ, զոր Անկլիքան Եկեղեցին ունի իբրև զօրութիւն մը Անդրիախօս ժողովուրդներու կեանքին մէջ: Երկրիւ յայտնուած է թէ աւելի սեղմ կազմակերպութեամբ Անկլիքանութեան մը դիմելու ջանքերը պիտի ծառայեն Եկեղեցին նեղցնել և ալլամերժութեան ոգին արծարծել, որ կրօնական այնչափ մարմիններու քայքայում բերած է վերջ ի վերջոյ: Ասոր կը պատասխանէ Սփէ+Բէյ-Բէրիքանը. «Անկլիքան Եկեղեցին Եպիսկոպոսական կազմակերպութիւն է և անտարակոյս վարչային կազմակերպութեան այդ ձևին յարած պիտի մնայ: Բայց կ'ընդունինք թէ այդ Եկեղեցին համար չար օր մը պիտի ըլլայ այն, երբ խիստ ու իմաստական ոգիով պնդէ կազմակերպութեան իր մասնաւոր դրութեան վրայ և չճանչնայ ոչ-Եպիսկոպոսական Քրիստոնեայ եկեղեցիներուն իրաւունքները և չընդունի թէ հոգևոր օրհնութիւններ կրնան ստացուիլ Անկլիքան Եկեղեցիին չըջանալէն դուրս: Անկլիքաններէ ոմանք կը յաւակնին այնպիսի դիրք մը բռնել որ կարծես կը նշանակէ թէ ոչ-Եպիսկոպոսական Քրիստոնեաներու համար Աստուածային ողորմութիւններ չկան ուրիշ ողորմացում: Այս գաղափարը զգուշի ըլլալու է բոլոր անոնց որոնք Անկլիքան Եկեղեցիին և անոր հաղորդակից եկեղեցիներուն ճշմարիտ ոգին կը չնչնէ: Այսպիսի գաղափարի մը ընդհանրացումը և զարգացումը ի վերջոյ կործանում պիտի բերեն այն պատուական շէնքին, որու հիմքը այս կղզիներն հասնող Քրիստոնեայ առաջին միսիոնարները դրին և որու պատերը վերաշինուեցան ու ամրացան երբ մենք կաթոլիկ Եկեղեցիին ճշող ծանրութիւնը նե-

տեցինք և զատուեցանք: Անկլիքան Եկեղեցին իրաւունք ունի հրճուելու որ Պատուական Մարգարիտը գտած է: Բայց ուէ արարք որ կը քաջալերէ սա մոլար կարծիքը թէ ինք միայն գտած է զայն, կամ ինք միայն ունի կատարեալ իրաւունք դուրսնելու զայն, կը միտի քաջալերել փարիսական ամբարտաւանութիւն մը, որ ուրացումն իսկ է Քրիստոնէական ճշմարիտ հաւատքին:»

Սակայն Սփէ+Բէյ-Բէրիքանը թէ եկեղեցիին համար իրական վտանգ մը կայ այդ մոլորութեան մէջ իյնալու: «Ատեն ատեն կ'երևին ու պիտի երևին մոլեռանդութեան և անձկամտութեան նշաններ, նուիրապետական գոռոզութեան սարափոխիկ արտայայտութիւններ, մասամբ հասկցուած կամ բնաւ չհասկցուած հոգևոր յաւակնութիւններու անխելք ցուցադրութիւններ: Սակայն ի վերջոյ Անկլիքան Եկեղեցին պիտի հաղանդի իր էութեան օրէնքին և հաւատարիմ պիտի մնայ իր կոչման, մեծագոյնին՝ որով երբեք ներշնչուած է Քրիստոնեայ ուէ ուրոյն եկեղեցի: Ի՞նչ է Անկլիքան Եկեղեցիին ճշմարիտ կոչումը աշխարհի վրայ և ի՞նչ կրնայ այն ցուցնել՝ արդարացնելու համար դիրքը զոր կ'ընծայենք իրեն: Մենք կ'ըսենք թէ պատմութիւնը ասկէ ետքը պիտի ցուցնէ, ինչպէս ցուցուց ասկէ առաջ, թէ Անկլիքան Եկեղեցին երբեք ներշնչում ունի, ինչպէս ունի երբեք դործ իր առջև, դործ՝ որու համար բովանդակ մարդկութիւնը երախտապարտ պիտի ըլլայ յարմար ժամանակին:

Անկլիքան Եկեղեցին կոչուած է, կը կարծենք, նախ, ապացուցանել կրօնական պարտութեան կարելիութիւնը բառին լայնագոյն և բարձրագոյն իմաստով, առանց հակօրինութեան, հոգևոր անիշխանութեան, կամ կազմական քառսի մէջ իյնալու: Պարտութիւնը եկեղեցիին էութեան օրէնքն է արդէն, ինչպէս է մասն այն երկրին օրէնքին, որու մէջ կ'ապրինք մենք: Չկայ բան մը, որով Անկլիքան Եկեղեցիին մէջ պարփակուիլ բաղձացող և Քրիստոնէի կեանք վարող մէկը կարենայ մերժուիլ եկեղեցիէն և զրկուիլ անոր ծառայութիւններէն օգտուելու կարողութենէն: Եւ այս լոկ բացասական խօսք կամ վերացական ցուրտ գաղափար մը չէ: Անկլիքան Եկեղեցիին դուրը, աննման ուրիշ հոգևոր ամէն կազմակերպութեան դրան, միշտ բաց կը մնայ, և թէպէտ զարմացման և դանդաթի ձայներ կը լսուին այսինչին և այնինչին թոյլ տրուելուն համար որ հոն մտնեն կամ մնան, ոչ ոք իշխանութիւն ունի թոյլ չտալու որ մարդիկ այդ դռնէն մտնեն ու Քրիստոսի երթան:

Երկրորդ, այդ եկեղեցին կոչուած է քարոզել թէ

«տէրութիւնը ինչպէս աշխարհային նոյնպէս հոգեւոր կողմ մը ունի, և թէ տէրութեան մը մէջ կրօնքի հաստատումը և տէրութեան կողմէ մարդուն բնութեան հոգեւոր կողմին ճանաչումը գերագոյն կարեւորութիւն ունին: Եկեղեցիին պարտականութիւնն է սկզբունքով ու օրինակով ցոյց տալ թէ տէրութիւնը պէտք չէ որ մերժէ և կարող չէ մերժել իր ժողովրդին հոգեւոր բարգաւաճման վերաբերեալ ամէն պատասխանատուութիւն: Եթէ անգամ մը ընդհանրապէս սա գաղափարը թէ հոգեւոր և կրօնական բաները քիչ կարեւորութիւն ունին և քահանաներու գործ են (և ոչ թէ աշխարհականներու), տէրութիւնը անգարմանելի կորուստ կը կրէ անպատճառ:»

Այնպիսի երկիրներու մէջ իսկ, ուր աշխարհականացման գործը քիչ մը արագ յառաջդիմած է, կառավարութեան կողմէ ժողովրդին հոգեւոր գործերուն շահագրգռուելու սկզբունքը՝ բոլորովին լքուած չէ ըստ Սֆէյթլէյքի: Շինիչ մեծ իրաւագէտ Մարշըլ դատաւորը վճռական համոզում յայտնեց թէ Քրիստոնէութիւնը Միաց. Նահանգներու օրէնքին մաս կը կազմէ: «Օր մը Ամերիկա հրապարակաւ պիտի ճանչնայ այս իրողութիւնը: Ամէն պարագայի մէջ Անկլիքան Եկեղեցին հակաաշխարհական սկզբունքին ջատագով է: Բայց պահպանելու չէ այդ սկզբունքը նեղ կամ այլամերժիկ ոգիով: Նուիրական պարտաւորութիւն մը ունի այն, այսինքն միայն իր անդամներուն կրօնական շահերը չմտածել, այլ նաեւ բազին լայնագոյն և ազնուագոյն իմաստով խնամակալի դեր կատարել բովանդակ պետութեան ամէն Քրիստոնէայ, այո, ամէն կրօնական հաստատութիւններու համար:»

Եկեղեցիին կոչման երրորդ տարրը որու վրայ կը ծանրանայ Սֆէյթլէյքը՝ սա է. Եկեղեցիներու կրօնական շահերուն և հաստատութիւններուն համար իր գործակցութիւնը յառաջ տանիլ օրէնքի, կարգի և կարգապահութեան միջոցով, որոնք կեանք պիտի տան անհատական և հաւաքական խղճին և ոչ մահ:

ՄԱՐԴՈՒՆ ԼՄԱՆ Անցեալ աշնան Նիւ Եորք նահանգի կառավարիչ Հիւզ Ճէյմս-թաունի մէջ ատենախօսելով ըսաւ թէ «նկարագրի փորձը կրնայ գտնուիլ աւանդի մը հաւատարմօրէն գործածման մէջ, երբ կրնար չարաչար գործածուիլ գաղտնապէս և ըստ երեւութի անպատիժ:» Ահա հանրային բարոյականի և անձնական հաւատարմութեան խնդիրներու քաջամուտ անձի մը խօսքերը: Մը. Հիւզ էր որ, քանի մը տարի առաջ բաղդատապէս անծա-

նօթ, իր երկրակիցներուն յարգանքը և երախտագիտութիւնը շահեցաւ իւրոյ հանելով Նիւ Եորք քաղաքի ապահովագրական ամէնէն խոշոր ընկերութիւններէն ոմանց հսկայական նենգութիւնները և ղեկավարները: Այդ ցաւազին գործը կատարելու պահուն պատեհութիւն ունեցաւ, ինչպէս քիչեր ունեցած են, կրթուած և զարգացած բազմաթիւ անձերու նկարագիրները կշռելու և վերլուծելու, որոնք մինչև այն ժամանակ վայելչութեան և արժանահաւատութեան տիպարներ համարուած էին: Անտարակոյս քանի մը մարդիկ գտաւ ամուր ու անկաշառ հաւատարմութեան տէր: Բայց գտնուեցան նաեւ ուրիշներ որոնք չարաչար գործածած էին իրենց յանձնուած գօրութիւնը և անարժան տնտեսներ եղած էին իրենց յանձնուած դրամական մեծ գումարներուն: Ամէն անգամ սա եղաւ փորձը թէ արդեօք մարդուն հաւատարմութիւնը կը տարածուի նաեւ իր գործին այն մասին վրայ որ սոսկ փորձար գնութեան չենթարկուիր, այնպիսի բաներու վրայ որոնք, թէև բարոյապէս կ'ընդունուին իբրեւ պարտականութիւն, կրնան գործնականապէս անտեսուիլ առանց բռնուելու կամ պատժուելու վախի: Մը. Հիւզ տեսաւ թէ ամէն կեանքի մէջ ուշ թէ կանուխ հասնող այս խիստ փորձի գիմացողներն այնպիսիներ են միայն, որոնց գործը միշտ հաւատարմօրէն կատարուած կը գտնուի երբ ալ քննուի, ցերեկի պայծառ լոյսի մէջ թէ գաղտնապէս: Քիչեր պատեհութիւն ունեցած են փորձառութեան այնպիսի պաշար մը գանձելու որպիսի է Մը. Հիւզի պաշարը: Բայց խորհող ամէն մարդիկ կը հաւանին անոր խօսքին ճշտութեան, որով պարզապէս կը հաստատուի իրողութիւն մը, որ մարդոց ծանօթ է այն օրէն ի վեր երբ մարդկային ընկերութեան գոյութիւնն սկսաւ, և որ սակայն այն իրողութիւններէն է որոնք ստէպ կրկնուելու և անգուշ չհետեւելու պէտք ունին: Զարգացողած նշանաբանի մը նման կախուելու է ամէն գործի մարդու առջև իր գործատեղիին մէջ: Ամէն օր երեւելու է հովուին, բժշկին, ուսուցչին, սեղանաւորին, խմբագրին, իրաւագէտին և ամէն անոնց աչքին, որոնց մեծ կամ փոքր անձնական պատասխանատուութիւն մը վստահուած է հանրութեան կամ անհատի մը կողմէ:

Երբ մարդ հսկողութեան ներքեւ է, անձնական շահն անգամ կրնայ հաւատարմ գործ ներկայացնելու շարժառիթ ըլլալ: Որչափ խիստ ըլլայ քննութիւնը և որչափ աւելի հանրային՝ մարդուս գիրքը և գործը, այնչափ աւելի կ'ըլլայ պարտականութիւնը ամենայն խղճատութեամբ կատարելու գըր-

գիտը : Այդ գրգիռը կրնայ ցանկալի պատիւ մը կամ դովեստ մը ըլլալ , կամ ինչպէս յաճախ կ'ըլլայ , լոկ անտեղիտալի հարկ մը իբրեւ ապրուստի միջոց : Բայց երբ պարտազանցութիւնը ոչ պատուի կորուստ կը բերէ , ոչ ժողովրդականութեան և ոչ դրամի , չատեր կը թերանան հոս : Կը մոռնան կարծես թէ «հաւատարմութիւնը նկարագիր է և ժայռ մը՝ որու վրայ հաստատուելու են ճշմարիտ մարդուն հիմերը » : Ոչ մէկ անձ , որչափ ամուր վստահութեան և համարման տիրացած ալ համարի ինքզինք , վստահելու է իրեն մինչև որ ուղղադատ աչքեր չգննեն իր գործին ամէն ծակուծուկը և չսուի սա վճիռը թէ հաւատարմութիւն ցուցուած է ամէն կէտի վրայ : Եթէ մէկը ճշմարտագէտ կը բաղձայ մարդկութեան այս լիակատար չափին ժամանել իրականացէս , առ այդ լաւագոյն միջոցներն մին է Սբ. Գիրքը կարգալ ամէն օր և քանի մը ըստ խորհիլ կարդացուած կտորին վրայ : Ասոր պատճառը սա է որ Սբ. Գիրքը մասնաւոր կարողութիւնն ունի դմարդիկ ստիպելու որ իրենց սիրտերը և կեանքերը քննեն : Սբ. Գրոց պարկեշտ ուսանողը անշուշտ օր մը իր անձնական ազօթքը պիտի ընէ ձԼԹ Սաղմոսը և մանաւանդ պիտի աղաղակէ օրէ օր , «Փորձէ զիս , ով Աստուած , ու գիտցիր իմ սիրտս , զիս քննէ ու գիտցիր իմ մտածմունքներս , և նայէ թէ արդեօք չար ճամբու մէջ եմ , և զիս դէպի յաւիտենական ճամբան առաջնորդէ » :

Հ. Մ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԴԻՏԱԾ է՞ք թէ պարտականութիւնը , կատարուելու միջոցին , ի՞նչպէս կը բացուի կոկոնի մը նման , որու վրայ կը ծագէ արեւը : Ամէն գործի դժուարագոյն մասը զայն գտնելն է : Այնուհետեւ այն տակաւ կը պարզուի , կը բուրբ բացուող ծաղկի մը նման : Երկրազառիթ պարտականութիւնը կը դառնայ կ'ըլլայ անոյշ և չնորհարեր արտօնութիւն մը : Պարտաւորութիւնը պատեհութեան կը փոխուի : Ծառայութիւնը բերկրութիւն կ'ըլլայ : Այս է կեանքի յայտնութիւններէն մին անվեհեր հոգիներու համար : Ծէյմս Պըլը՞

ՓՈՔՐԻԿ տան մը մէջ բնակիլ , հասարակ ուտելիք ուտել և անզարդ հագուստ հագնիլ պարտաւորելնուս համար աղքատ չենք : Բայց եթէ նիւթական այնքան բաներուն չգոյութիւնը զրկէ մեզ մեր անձը յարգելու կարողութենէն և ստիպէ մեզ խեղճ համարում ունենալ մեր վրայ , այն ժամանակ կ'ըզանք իրական աղքատութեան խայթոցը : Նոյնչափ արգահատելի կ'ըլլանք եթէ չափազանց

հրճուինք ու գոհ ըլլանք որ հարուստ ծնողք ունինք և կրնանք ունէ վայելք ունենալ իրաւամբ : Եթէ այս պատճառով բարձր համարում ունենանք մեր արժանիքին վրայ և ուրիշներ արհամարհենք անոր համար որ իրենց սեղանաւորական հաշիւները մեր հաշիւներէն փոքր են , աղքատ ու արգահատելի կ'ըլլանք առանց գիտնալու : Երկրազալի միակ աղքատութիւնը հոգիի աղքատութիւնն է :

ՏԱՐԱԿՈՅՍՆԵՐ ու նեղութիւններ կան որոնք ընտելեն փարատիր : Անոնց նկատմամբ Քրիստոնէին ընելու միակ բանն է հանդարտ թողուլ զանոնք , եթէ խաղաղութիւն կ'ուզէ : Եւ եթէ անապաշխարները չեն հետեւիր այս ընթացքին , մինչև ցմահ պիտի տանջուին : Այս է բոլորը զոր կը չանին՝ անոնցմէ չբաժնուելով : Չկայ գրութիւն մը , որով հնար ըլլայ ամէն բան պարզ երեւցնել մարդոց մինչև այս մարմինն մէջ կը գտնուին : Յորչափ ապրինք մենք , չատ բաներ պիտի չարուանակեն մթին ու խորհրդաւոր թուիլ մեզի : Հոգ չէ սակայն : Կը բաւէ որ չկայ մթութիւն մը , չկայ դազանիք մը , որ Աստուծոյ պարզ չըլլայ : Անոր վստահինք բաները և մեր վրայ չառնենք անոնց հոգերը : Սթըքը՞

Ո՞ւր մէկ բարեկամ կրնայ մեզի այնչափ օգնել որչափ մենք կրնանք մեզի օգնել : Ոչ մէկ թըշնամի կրնայ մեզի վնասել այնչափ ծանրապէս որչափ մենք կը վնասենք մեզի : Եթէ դուք հաստատ որոշէք հաւատարիմ ըլլալ ձեր լաւագոյն էութեան , ձեր յոռեգոյն թշնամիները իրական քիչ վնաս կըրնան հասցնել ձեզի : Երբ դուք գիտնալով կ'իջեցնէք ձեր չափանիշը կամ կը բռնաբարէք ձեր խիղճը , ձեր անձին այնպիսի վնաս մը կ'ընէք զոր չարին բոլոր զօրութիւնները միասնաբար չեն կրնար ընել ձեր կամքին դէմ : Անշահախնդիր և անձնուէր բարեկամներ ունիք , բայց անոնց ամէնէն լաւերն իսկ ձեզի օգնել անկարող են , եթէ դուք ձեզի օգնել չուզէք : Ծատ մի վստահիք ձեզ սիրողներու մարդասիրական ծառայութիւններուն , ոչ ալ ձեզ ատողներու չարամտութենէն վախցէք : Չեզի ամէնէն աւելի ծառայել գիտցող բարեկամը դուք էք : Թշնամին ալ որմէ վախնալու մեծագոյն պատճառն ունիք՝ դուք էք :

ԱՆԹԱՓԱՆՅԻԿ փեթակներու պէս ենք մարդոց առջև : Կրնան անոնք տեսնել մեր մէջ խորհուրդներու ելեմուտը : Բայց թէ ի՞նչ կ'ընեն անոնք ներսի կողմը՝ չեն գիտեր : Աստուծոյ առջև առաջիկայ փեթակներ ենք : Ան կատարելապէս կը տեսնէ ու կը հասկնայ ամէն ինչ որ մեր խորհուրդները կ'ընեն մեր ներսիդին : Պէլը՞

Եթէ երբեք այնպիսի վիճակի մը մէջ գտնուիք, երբ ձեր ստիպողական գործերը այնչափ շատ ըլլան որ չգիտնաք թէ ո՞րն ընել սկսելու էք, գաղտնիք մը ձեզի պարզեմ: Սկսէք ընել առաջինը զոր ձեր առջև կը գտնէք: Եւ պիտի տեսնէք որ բոլոր միւսները կարգի կը մտնեն իրարու ետեւէ լաւ մարդուած դպրոցականներու նման: Եւ թէ պէտ գործը դժուար թուի, երբ յախուռն խմբով ներկայանայ, դիւրաւ կը յաղթահարուի, երբ յաջողիք զայն կարգի մը վերածել: Շատ անգամ լսած ըլլալու էք պատմութիւնն անոր, որու հարցուեցաւ թէ ի՞նչպէս յաջողած էր այնչափ գործ կատարել իր կեանքին մէջ: «Հայրս սորվեցուց ինձի», պատասխանեց մարդը, «անմիջապէս ընել, երբ ընելու բան մը ունենայի»: Ահա գաղտնիքը, մոգական բառը. «Հիմա»:

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ՄԻՍԻՈՆԱՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՈՐԳ

ԱՆՅԵԱԼՆԵՐԸ Ամերիկացի մը Ամերիկեան Պորտի առաջարկ մը ըերաւ, որ խորհրդածութեան շատ նիւթ մատակարարելու է ամէն Բրիտանիայի: Մարդը կ'ուզէ Չինու մէջ գործող միսիոնարի մը և անոր կնոջ ամբողջ ծախքը իր քսակէն վճարել, ինչպէս կը ծանուցանէ Պորտը: Պատրաստ է սիրով տալ պատրաստութեան և ճամբորդութեան ամբողջ ծախքը, միսիոնարին և միսիոնարուհիին տարեկան թոշակը և տուն մը չինել անոնց համար Չինու մէջ: Պատրաստ է տարեկան 400 Անգլ. ոսկի և աւելի իսկ տալ երեսուն տարի, ի դէպ մահու՝ այս ձեռնարկին շարունակումը ապահովող յատուկ կտակ մը թողլով: Իր տրամաբանութիւնը պարզ և ուշագրաւ է:

«Երբ ըմբռնեցի», կ'ըսէ իր առաջարկին մէջ, «թէ ձեր միսիոնարներուն նկարագրով ու կարողութեամբ օժտուած մարդիկ կը յօժարին Չին և ուրիշ օտար երկիրներ երթալ այսքան փոքր թոշակով, սկսայ լրջօրէն մտածել թէ այդ գործին մէջ մասնակցութիւն մը ունենալու եմ: Հարկաւ ես գործին յարմար մարդը չեմ մէկէ աւելի պատճառներով: Սակայն եթէ մարդու մը դիւրութիւն տամ միսիոնարական դաշտ մը երթալու և միսիոնարութիւնն իր ասպարէզն ընելու, մարդու մը որ պիտի չերթար, եթէ ես չներկայանայի և դրամը չհայթայթէի, այդ պարագային կրնամ ես անոր գործը իբրեւ իմ գործս նկատել»:

Ուրիշ խօսքով, այս մարդը միսիոնար մը կը զրկէ իբրեւ փոխանորդ: Ինք չկրնար երթալ, ուստի ուրիշ մը կը զրկէ: Ուրիշ երկու հոգի, զայս լսե-

լով, մարդուն օրինակին հետեւեցան և իրենք ալ փոխանորդ զրկեցին: Կերպով մը ամէն Բրիտանիայ կոչուած է միսիոնարագրութեան մասնակցի: Եկեղեցիին պատուիրուած է. «Փացեք բոլոր աշխարհ, և աւետարանը քարոզեցէք բոլոր արարածներուն»: Շատ Բրիտանիաներ, որ չեն կրնար լիովին վճարել միսիոնարի մը թոշակը, կրնան սակայն կանոնաւորապէս նպաստել զացողներուն ծախքին, եթէ ուզեն: Կու տա՞նք մենք մեր բաժինը: Կրնա՞նք այս իմաստով գործը իբրեւ մերը նկատել մասամբ: Եթէ չենք կրնար, փախուստ չենք տար արդեօք մեզմէ պահանջուած գործէն:

ՆՄՈՅՇ ՄԸ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ

ԱՆՁՐԵՆԷՆ ԲՈՂՈՐՈՎԻՆ Թրջած ճամբորդ մը հասաւ գաւառային պանդոկ մը, և հասելով որ հնարը չկայ ջերմոցին մօտենալու, որովհետեւ բոլորովին չրջապատուած էր դատարկապորտներով, ըսաւ պանդոկապանին. «Կրնա՞ք տաքուկ ապուր մը տալ իմ ձիուս»: «Այո, բայց ձեր ձին ապուր չուտեր», պատասխանեց մարդուկը: «Տարէք դուք և տեսէք», յարեց ճամբորդը: Այդ միջոցին սենեակին մէջ գտնուողները հետաքրքրուելով պանդոկապանին ետեւէն մինչև արտոք գացին կարգով, որպէս զի տեսնէին թէ զարմանալի ձին ի՞նչպէս ապուր կ'ուտէ: Երբ ամէնն ալ գացին, ճամբորդը խնամով ընտրեց ամէնէն հանգըստաւետ աթոռը, ջերմոցին մօտ տարաւ զայն և նստաւ: Քանի մը վայրկեանէն ամբողջ վերադարձաւ առաջնորդութեամբ պանդոկապանին, որ ըսաւ. «Ես ձեզի ըսի որ ձեր ձին ապուր պիտի չուտէ»: «Շատ աղէկ», ըսաւ ճամբորդը, «ես կ'ուտեմ, ինձի բերէք, և չափ մը վարսակ տուէք ձիուս»: Եւ ահա ոտքի վրայ մնաց դատարկապորտ մը, որ առաջ հանգիստ աթոռ մը գրաւած էր:

ԻԻՍՏ ՓՈՐՁ ՄԸ

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ Հուլիսի իր հետեւեալ ներշնչիչ պատմութիւնը կը հաղորդէ Հնդկի Բրիտանիայի մը վրայ:

Օր մը Հնդկի մը եկաւ մեր միսիոնարին քով և ըսաւ. Գիտեմ թէ այս կրօնը ճշմարիտ է: Այս նոր շաւղին հետեւողները աւելի լաւ և երջանիկ մարդիկ են: Բայց ես միշտ պատերազմիկ եղած եմ և ձեռքերս շատ արիւն թափած են: Կրնամ Բրիտանիայ ըլլալ:

Միսիոնարը պատմեց Աստուծոյ սիրոյն պատմութիւնը և մարդը փորձելու համար հարցուց, Կրնամ ձեր մազը կտրել:

Հնդկին իր մագի խուրճը թշնամիին համար կը կրէ։ Երբ այն կարուի, կը նշանակէ թէ այլևս պիտի չընթանայ պատերազմիկի շաւղէն։ Այո, կրնաք կտրել, իմ հին կեանքս պիտի թողուամ, պատասխանեց մարդը։

Մազը կտրուեցաւ և մարդը տուն գնաց։ Ճամբան վայրագ Հնդկիներու պատահեցաւ, որոնք ծաղրական և նախատական աղաղակներով ըսին, երէկ պատերազմիկ էիք, այսօր վառեակ էք։

Մարդը բարկութենէն կատուեցաւ։ Տուն վաղեց և ինկաւ դռնօրէն լացաւ։ Կինը, որ Բրիստոնեայ էր, եկաւ ողջագուրեց զայն և ըսաւ, երէկ աշխարհի վրայ չկար մէկը որ համարձակէր վախկոտ կոչել քեզ։ Ձե՞ս կրնար քեզի համար Մեծնոգին համար այնչափ արի ըլլալ որչափ կ'ըլլայիր Սիւնները սպաննելու համար։ Անմիջապէս ցատկեց ելաւ մարդը և ըսաւ, Կրնամ և պիտի ըլլամ։

Բրիստոնի արի և անվեհեր շատ ծառաներ տեսած եմ, բայց այս պետէն աւելի անվեհեր մէկը չեմ յիշեր բնաւ։

Թերթիս անցեալ շաբթուան առաջին երեսին վրայ երկրորդ սինակին առաջին տողին մէջ ցեղեկայ բառը քէշքոթիկ պիտի ըլլայ։

ԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՄԱՐԴ ԵՒ ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ
Փրոֆ. Յ. Յ. Մանեան, Մարշալ

4. Բերեքոսն աճումը։ Այժմ աշխարհի բնակիչները իբր 1,550 միլիոն կը հաշուուին։ Եթէ մարդ գլուխ օրը մէկ քաշ կերակուր ենթադրենք, բոլոր աշխարհի մէջ սպասած կերակուրը 7,750,000 ուղտի բեռ կ'ընէ, իւրաքանչիւր ուղտի 200 քաշ բեռնելու պայմանաւ։ Եթէ այսչափ ուղտեր կալաւանի մը վերածուին, կը ձեռնայ գիծ մը որ ձիալալթարէ սկսեալ Եւրոպայէ կ'անցնի և Ռուսիոյ ձամբով մինչև Փեքին կ'երկնայ։ Այսչափ ուտեստին մեծ մասը բուսական է, և մնացած կենդանական մասն ալ դարձեալ բուսականներու միջոցաւ յառաջ եկած է։ Վերջին տարիներուս միջին հաշուին նայելով, աշխարհի ուտեստը գլխաւորապէս սա համեմատութեամբ է։ Յորեն 85 միլիոն տակառաչափ, եգիպտացորեն՝ 75 միլիոն, գարի, վարսակ, հաճար՝ 120 մ., բրինձ՝ 25 մ., փաթաթէս՝ 100 մ., տուրրա՝ 200 մ., չաքար՝ 10 մ., գինի՝ 10 մ., դարեջուր՝ 26 մ., կաթ՝ 200 մ., միս՝ 20 մ., խահուէ, թէյ, քոքո՝ 1½ մ. տակառաչափ։ Ասոնցմէ զատ՝ զգեստի համար տարեկան 4½ մ. տակա-

ռաչափ բամբակ, 1,250,000 տկոչփ. բուրդ և 18,000,000 հզրկրմ. մետաքս կը սպասի։ Երկրագործական բերքերն ամբողջ, և մանաւանդ ուտեստի պատկանեալ բաներ, թէ՛ այս երկրին թէ՛ համայն աշխարհի մէջ տարուէ տարի կը սուղանան։ Արդ, կերակուրի խնդիրը լոկ մարմնաւոր աղէտ մը չէ, այլ՝ մարդկային սեռին յառաջդիմութեան հետ առնչութիւն ունեցող կարևոր խնդիր մըն է։ Յայտնի է թէ այս նուազութեան և սղութեան վիճակները պիտի չկրնան շարունակել այսպէս։ Արդ ի՞նչ ընելու է։ Ի՞նչ կ'ընէ խելացի վաճառականը երբ տարեգլխի տոմարները քննած առեւն կը տեսնէ որ եկամուտը ծախքին չբաւեր։ Սա երեք կերպերէն մէկը կ'ընտրէ. կա՛մ (1) Եկամուտը աւելցնել կ'աշխատի, կա՛մ (2) Ծախքերը պակսեցնելու կերպեր կը գտնէ, և կա՛մ (3) Թէ՛ եկամուտը աւելցնելու, թէ՛ ծախքերը պակսեցնելու հնարքներ կը գտնէ։ Աշխարհ վաճառանոց մըն է։ Եւ կառավարութիւնները, որոնք անոր տեսուչներն են, երկրագործական վարժարաններու և առեւտրական սենեակներու միջոցաւ մէկ կողմէ հողին բերքը աւելցնել և միւս կողմէ բերքերուն վատնումին պատճառները բառնալ կը ջանան։

Երկրագործութեան զարկ տալու և անոր նուիրուած աշխատութիւնը արդիւնաւոր ընելու համար գործածուած կերպերը յոյժ շատ են։ Շատ երկիրներու մէջ երկրագործական գարնցներ և ասոնց կից փորձական պարտէզներ և արտեր կան. առեւնց մէջ գիտական փորձեր կը կատարուին և ձեռք բերուած ծանօթութիւնները հանրութեան կը հրատարակուին։ Կամ ուսուցիչներ քաղաքէ քաղաք շրջագայելով երկրագործական կեդրոններու մէջ բանախօսութիւններ կ'ընեն և հողագործները կը դաստիարակեն։ Տարբեր հողերու մէջ տարբեր բերքեր ագէկ կ'ըլլան. տեղ մը ցորենը ագէկ կ'աճի, ուրիշ տեղ մը՝ դարին. արտ մը եգիպտացորենի համար աղէկ է, ուրիշ մը՝ փաթաթէսի համար։ Այս բաները հասկցուած են գիտութեան և փորձառութեան միջոցով, ուստի հասարակութիւնը ասկէ կրնայ օգուտ քաղել։ Ռուսիա և ուրիշ տեղեր երկրագործական գարնցներու ընթացաւարտներ ազարակները կը պարտին և մշակութեան նոր մեթոտներ կը յանձնարարեն և կը սորվեցնեն։ Յուցնելու համար թէ այս տեսակ մեթոտները գերազանց են հին մեթոտներէն, շատ տեղեր տիպար ազարակներ կազմակերպուած են, ինչպէս կը տեսնուին այս երկրին մէջ ևս չնորհիւ Ն. Կ. Վեհափառութեան։

Երբ բոյսերը հողէն սնունդ կ'ընդունին, հողին

մանդարար տարրերը կը պակսին : Ասոր առաջին առնելու համար հողագործը տարի մը սերմ կը ցանէ, յաջորդ տարին արտը կը հերկէ և պարապ կը թողու . և կամ, որպէս զի կարող ըլլայ ամէն տարի ցանել, աղըը շատկէ կը դնէ : Հիմա շատ տեղեր տիրող մէկ մեթոտն է փոփոխակի ցանելու մեթոտը : Շատեր փորձառութեամբ գիտէին թէ տարի մը լուբիա, սիսեռ, ոսպ և կամ առուոյտ և նմաններ ցանել, և յաջորդ տարին գարի կամ ցորեն և նման ընդդէմներ՝ կ'օգնէ շատ առատ բերք հանելու, բայց գիտական պատճառը հասկցուած չէր : Գերմանացի Փրոֆ. Հէլրիկը 1889ին լուբիայի տեսակէ բերքերուն արմատները մանրադէտով քննած և գտած է թէ արմատներուն վրայի գլխաւոր տիկներուն մէջ բազմաթիւ մանրէներ կան : Այս մանրէները ուրիշ բոյսերու մանրէներէն շատ տարբեր յատկութիւններ ունին : Ուրիշ բոյսեր կեանքի համար պէտք եղած բորակածինը գետնին մէջ գտնուած հողային բաղադրութիւններէն կ'առնեն : Թէև միջնորոտին $\frac{2}{3}$ ը բորակածին է, բոյսերը զանիկա չեն կրնար առնել և մարսել, այլ ինչպէս որ կը չնչեն, նոյնպէս օգին կը վերադարձնեն : Մարդիկ և կենդանիներն ալ այնպէս են : Բայց լուբիային մանրէները օգէն ուղղակի կ'առնեն բորակածինը և զանիկա կ'իւրացնեն : Աղբին մէջ անուցիչ գլխաւոր նիւթն է բորակածինը : Յիշեալ մանրէները զօրաւոր աղբի մը ծառայութիւնը կ'ընեն : Գերմանացի ուրիշ գիտնական մը Փրոֆ. Նոպէ 1896ին մանրէները ուրոյն մշակեց և անոնց բազմաճառն համար կերպեր գտաւ, և Նիւթրաճէն կոչուած մանրէական խմորը հնարեց : Եթէ հողը այս նիւթով խմորէր, անոր պտղաբերութիւնը պիտի աւելնար : Իրաւ քանի մը փորձերու մէջ այնպէս եղաւ, բայց ոչ ամէնուն մէջ, և Նիւթրաճէնը կորսնցուց իր յարգը : Նոպէի փորձերը ուրիշ գիտուններ ալ հետաքրքրեցին : Ի վերջոյ Ամերիկայի մէջ ճ. Թ. Մուր և Անդրիոյ մէջ Մր. Պաթըմիլի զատ զատ աշխատելով գտան մէկ մէկ կերպ, եւ ինչպէս կ'ըլլայ յաճախ գիտերու աշխարհին մէջ, նմանապէս այս խնդրին մէջ ալ մէկը համբայ բացաւ, և ուրիշներ պտուղը քաղեցին : Հիմա Նիւթրաճէն կոչուած մանրէական խմորը ընդհանրացած է : Տուփի մը մէջ կան բամբակի մէջ դրուած մանրէներ, երկու ծրաքներու մէջ ալ երկու տեսակ փոշի դրուած են մանրէները՝ չատցնելով պատրաստելու համար : Տպագրեալ հրահանգ մը կը բացատրէ թէ սառնք ինչպէս պէտք է գործածել : Այս խմորը ջուրի մէջ կը լուծուի և ցանուելու սերմը անոր մէջ կը թրջուի . այնպէս որ այն ինչ

կը սկսի բողբոջիլ, մանրէներէ կը չըջապատի : Եթէ ուզես որ բերքը աւելի աղէկ ըլլայ, հաղիւ բուսնիլ սկսած՝ արտին վրայ ալ կը ցանես այդ ջուրէն : $1\frac{1}{2}$ մէծիանոց տուփ մը բաւական է 44 Օսմ. արտավար գետնի մէջ ցանուելու սերմի համար : (Թրաքէն Աւետարան)

ՅՈՂՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԲԱԺԻՆ

ԱՌ ՓԱՌՆԱԿ

Ազնիւ տէր,

Կարդացի ձեր պատասխանը 20 թուակիր Աւետարանի մէջ : Քննենք անգամ մըն ալ նոյն երկու կէտերը :

1. Օտար բացատրութիւններ : Այս մասին յիշած օրինակներէս միայն առաջինը կ'առնէք, և ինչո՞ւ չէք առներ նաև միւսները : Անշուշտ գիտած էք թէ միայն Ծննդոց գիրքէն առած եմ այդ օտար բացատրութիւնները, մնացած մասին մէջ աւելի շատեր կը գտնուին : Կ'ըսէք թէ Ծն. Գ. 19ին մէջ գտնուած «ըր չաղկապ է, և մէջ կը բերէք Անդրիերէնի «For out of it» բացատրութիւնը . սակայն զբաւարն ունի, «Քրտամբ երեսաց քոյ կերիցես զհաց քո մինչև դարձցին ի հող, «սպառար» որուն մէջ չկայ «ը չաղկապը : Պահ մը ենթադրենք այդ համարին «ըր չաղկապ, միւս համարներուն համար ինչ կ'ըսէք : Այդ բացատրութիւնները օտար են թէ ոչ, բաւական է նետել ակնարկ մը մեր հին լեզուին, զբաւարի վրայ, որուն մէջ չեն տեսնուիր «ը յարաբերականի կրկնումներ, սապէս՝ «ըր, «ըրան «ը, «ընոյ «ը, «սպէց «ը, և այլն, որոնք կը գտնուին մեր աշխարհաբար Սբ. Գիրքին մէջ, վերջին տպագրութեան մէջ այդ բացատրութիւնները դուրս ձգուած են մեծ մասով, բայց տակաւին կան : Այս իրողութիւնն ալ չի՞ հաստատեր թէ այդ բացատրութիւնները օտար են, վերջամուտ ժողովրդական լեզուին մէջ արտաքին ազդեցութիւններու պատճառով, եթէ ոչ ինչո՞ւ դուրս ձգուած են :

2. Բերականական սխալներ : Ձեր տրամաբանութեամբ մէկէ աւելի նոյնիմաստ ենթականերու բայը եզակի կը դրուի, և այս «մեր լեզուին քերականական ձևերու գեղեցիկ պէսպիսութիւններէն մէկն է :» Այո, զբաւարի մէջ ոչ թէ միայն նոյնիմաստ, այլ նոյն իսկ այլիմաստ ենթականերու բայը կը դրուի եզակի, և զօրութեամբ յոգնակի կ'իմացուի, ինչպէս՝ «գործել զարդարութիւն և խօսիլ զձմարութիւն հաճոյ է առաջի Տեառն» (Առակ. ԻԱ. 3), նոյնպէս ներքին Շնորհալին կ'ըսէ

իր ընդհանրական թուղթին մէջ, «Անշնչանալն ի վերայ խաչին և պատիւն և զնիւն ի գերեզմանի զմահ ճշմարտէ» Մանաւանդ երբ բայը նախադաս է, ինչպէս՝ ազօթագիրքէն ձեր յիշած օրինակներուն, այնպէս հետեւեալներուն մէջ. «Խոռովեցաւ ի սրտմութենէ ակն իմ, անձն իմ և փոր իմ» (Սաղ. ԼԱ. 9), «Ասէ ցնա Եղիակիմ և Սոմնաս և Յովաք» (Ես. ԼԶ. 11), «Եւ խօսեցաւ Մովսէս և քահանայքն և Ղևտացիք» (Բ Ծր. ԻԷ. 9): Սակայն քերականական ձևերու սոյն զեղեցիկ պէսպիսութիւնները գրաբարի յատուկ են: Կրնա՞ք թարգմանել «Ասէ ցնա Եղիակիմ և Սոմնաս և Յովաք»ը «Կըսէ անոր Եղիակիմ և Սոմնաս և Յովաք»ի, ինչպէս մեր աշխարհաբար Սբ. Գիրքն ալ չէ թարգմանած: Գրաբարի այս զարտուղութիւնները կարծել տուած են ձեզ թէ աշխարհաբարի մէջ ալ նոյնիմաստ ենթականերու բայը եզակի մնալու է: Եթէ ուղիղ ըլլար ձեր կարծիքը, այն ատեն աշխարհաբար քերականութեան մէջ հարկ կ'ըլլար աւելցնել սա նոր կանոնը թէ «Աշխարհաբարի մէջ մէկէ աւելի նոյնիմաստ ենթականերու բայը պէսպիսութեան համար եզակի կը դրուի»: Ինչո՞ւ սա համարներուն մէջ բայերը եզակի դրուած չեն, «Խորհուրդը և խոհականութիւնը իմ են» (Առակ. Բ. 14), «Դժոխքը ու կորուստը Տէրոջ առջև են» (Առակ. ԺԵ. 11): «Երկու տեսակ կ'իյնայ քար, երկու տեսակ չափ հաւասարապէս Տէրոջը առջև պիղծ են» (Առակ. Ի. 10): Այս համարներուն մէջ ենթակաները նոյնիմաստ չեն, գոնէ ձեր նոյնիմաստ կարծածներուն չափ: Մեր աշխարհաբարը չի յարգեր գրաբարի այդ բացառութիւնները, հետեւաբար ձեր յիշած «Եմուտ Նոյ և որդիք իւր ի տապան անդր» (Ծն. Է. 7) համարը և ուրիշ նմանօրինակ համարներ յոգնակի բայով թարգմանուած են մեր աշխարհաբար Սբ. Գիրքին մէջ:

Առակ. ԺԱ. 31 համարը Անգլ. Revised թարգմանութեան մէջ այսպէս է, «Behold, the righteous shall be recompensed in the earth, how much more the wicked and the sinner,» հետեւաբար սապէս թարգմանել ուղիղ էր, «Ահա արդարը երկրի վրայ պատիժ կը կրէ, որչափ աւելի՝ ամբարիշտը և մեղաւորը»: Եսայիէն օրինակ բերած համարին Անգլիերէնը մէջ կը բերէր, «For as the rain cometh down, and the snow from heaven,» և այլն, եթէ սապէս «Ինչպէս անձրեւը կ'իջնէ, և ձիւնը՝ երկինքէն» թարգմանուած ըլլար Անգլիերէնի համաձայն, այն ատեն ոչ մէկը ըսելիք մը կ'ունենար, իսկ նոյն համարին գրաբարը, «Եթէ իջանիցէ անձրեւ կամ ձիւն յերկնից» ունի կամ չաղ-

կապը, որ կ'արգարացնէ արդէն ոչ միայն գրաբարի, այլ նոյն իսկ աշխարհաբարի մէջ եզակի բայի գործածութիւնը: Առաքելական օրհնութեան բանաձևով վարժուած են ձեր ականջները. հետեւաբար ուղիղ կը նկատէք զայն, և կը բաղձաք որ պահուի այդ ձեւը եզակի բայով: Առնենք, ուրեմն, անոր մէջէն ենթակաները և սա ձևին վերածենք, «Պետրոսի չնորհքը, Պօղոսի սէրը և Յովնանէսի ողորմութիւնը իմ վրաս եկաւ,» չիտա՞կ է այս. կրնա՞ք ըսել, «Մարգոց երեւալու նպատակով կատարուած սուգը, տրտմութիւնը և լացը ընդունելի չէ Աստուծոյ,» կամ կրնա՞ք ըսել «Իմ վրաս նեղութիւն և տառապանք եկաւ» (մինչդեռ Առակ. Ա. 27ի մէջ ըսուած է «Զեր վրայ նեղութիւն և տառապանք գայ»), ուղիղ են ասոնք, և ինչո՞ւ ոչ, քանի որ նոյնիմաստ են ենթակաները: Կ'աղահեմ, մի չփոթէք աշխարհաբարը գրաբարի հետ:

Այս առիթով հետեւեալ համարներն ալ կը յանձնեմ ձեր ուշադրութեան, որոնց ենթակաները այլիմաստ են, «Սրտնեղութենէն ծաշեցաւ իմ աչքս, իմ անձս և իմ փորս» (Սաղ. ԼԱ. 9), «Իմ քովս հարստութիւն ու փառք, ընտիր ստացուածք և արդարութիւն կայ» (Առակ. Բ. 18), «Աչքերու ամբարտաւանութիւնը և սրտի հպարտութիւնը և ամբարիշտներուն լոյսը մեղք է» (Առակ. ԻԱ. 4): Դեռ ուրիշ շատեր կան, զորս զանց կ'ընեմ խնայելու համար Աւետիքի անձուկ սիւնակներուն:

Զեր եղբակացութեան մէջ կ'ըսէք թէ կէս դար առաջ աշխարհաբարի անկերպարան վիճակին մէջ թարգմանուած աշխարհաբար Սբ. Գիրքին դէմ այսօր իսկ կարելի չէ «յատաջ բերել լուրջ զրժուարութիւն մը լեզուի տեսակէտէ»: Այն ատեն առէք 1903էն առաջ տպագրուած աշխարհաբար Սբ. Գիրք մը, և անոր մէջ պիտի գտնէք հետեւեալ բերանակալ խոշոր «խաչեր», «Բայց այս բաները եղաւ» (Մատ. ԻԶ. 56), «Ինչու որ այս բաները եղաւ» (Յովհ. ԺԹ. 36), «Բայց առաջ խնդրեցէք Աստուծոյ թաղաւորութիւնը և անոր արդարութիւնը, ու այդ բոլոր բաներն ալ ձեզի պէտէ պիտի» (Մատ. Զ. 33, Ղուկ. ԺԲ. 31), և այլն: Գրաբարը ունի «Այս ամենայն եղև», «Այս ամենայն տացի ձեզ»: Արդէն «Այս ամենայն» ենթական գրաբարի մէջ եզակի բայ կ'առնէ, և այդ բանը գայթեցուցած է աշխարհաբար Սբ. Գիրքին թարգմանիչները, որոնք «Այս բաները» յոգնակի ենթական տուած են եզակի «եղաւ» կամ «պիտի տըրուի բայը»: Ասոնք լուրջ զժուարութիւններ չեն, յարգելի Փառնակ, որոնք ստիպած են աշխարհաբար Սբ. Գիրքին վերջին տպագրութիւնը կատարողները սրբադիւր այդ սխալները:

Այլ իմ կողմէս փակուած կը նկատեմ սոյն խնդիրը և կ'ուզեմ միայն աւելցնել թէ կը փափաքեմ տեսնել մեր աշխարհաբար Սբ. Գիրքը լեզուական տեսակէտով մաքրուած օտար քաղաքականութիւնէրէ և քերականական սխալներէ. ահա այս էր նաև դիտողութիւններու միակ շարժառիթը :

Կարին

Կ. ՅՈՎՀԱՆ Յ. ՍԻՆԱՆԵԱՆ

ՀԱՐՈՒՍՏԻ ԽՆԴԻՐԸ

«Ու հազուատի համար ինչո՞ւ հոգ կ'ընէք» (Մատ. 2. 28) :

Երբ նախաճնողքը որկրամոլութեան հետեւանքով մերկացան, իսկոյն ծնաւ հազուատի խնդիրը. և մինչ անոնք թղնիի տերեւներով պատապարուելու տկար միջոցին դիմեցին, Աստուած մորթեղէն հանդերձներ չնորհեց անոնց : Բայց մարդ չէր կրնար իր բանականութիւնը և արժանապատուութիւնը պարտել մորթի մէջ և անասուններու նմանիլ, թէ և «ինկած էր փառքէն» և «անոնց հաւասարած» : Ուստի շատ չանցած ձեռք բերաւ բեհեզ, գոհար և ոսկի՝ հանդերձանքը կատարելագործելու համար : Բնականաբար այսպէս և աւելին պէտք է մինչև որ հանդերձի գեղն ու կատարելութիւնը հասնին իրենց ծայրագոյն չքեղութեան, որչափ մարդկային հանձարը կրնայ աստուածապարզ և նիւթ դսնել Բնութեան մէջ և իր վայելքին յարմարցնել : Մեր երկնաւոր Հօրը բարեհաճութիւնն է որ մարդուն ծածկոյթը ըլլայ ամենէն փառաւոր, վայել բանականութեան, պայմանաւ որ մարդը գիտնայ սահմանը մարմինին ու հանդերձին, իմաստութիւն ունենայ հազուատը ծառայեցնել իր պէտքին ու հաճոյքին և ոչ թէ այն պատճառաւ երթարկուի ծանր հոգերու :

Քրիստոս նկատեց որ հազուատի խնդիրը կնճռոտ հանգամանք մը առած է. շատեր գերի եղած են ցուցամոլութեան և շատեր կը տառապին մերկութեամբ : Ուստի հացի խնդիրը լուծելու հետ կը ձեռնարկէ լուծել նաև հազուատի խնդիրը՝ փափկութեամբ մը հարցնելով, «Վասն հանդերձի զի հոգայք» : Քրիստոս գործնականապէս յարգեց կեանքի պարզութիւնը և Պետրոս մասնաւորապէս իր խօսքը ուղղելով կիններուն՝ կ'ըսէ, «Անոնց զարդարանքը չըլլայ զրաքն մաղերու հիւստեւածքներով և ոսկիներու շարքերով կամ շքեղ հանդերձներ հագնելով, հապա սրտին ծածուկ մարդը՝ անեղծութիւնով հեղ ու հանգարտ հոգիին զարդը թող ըլլայ, որ Աստուծոյ առջև խիստ պատուական է : Վասն զի ատենօք սուրբ կիները, որոնք իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դրած էին, անձերնին այսպէս կը

զարդարէին՝ իրենց այրերուն հնազանդ ըլլալով (Ա. Պետ. Գ. 3—5) : Բայց Քրիստոսի և առաքելոց խօսքն ու օրինակը տակաւին ընդհանուր կանոն մը չեն եղած նոյն իսկ Քրիստոնեայ աշխարհի մէջ, և ինքնայայտ է թէ հազուատի խնդիրը մրցակից եղած է հացի խնդրին և աւելի կարեւոր դիրք մը ստացած է : Կը խլէ մարդուն քսակէն հացի բաժինը, նոյն իսկ մանուկի կրթութեան համար անհրաժեշտ եղած փոքր մասը : Թող մարմինն ըլլայ անսնունդ և ազդու չ, միտքը կոշտ ու խռպան, դէմքը դալկահար, բայց ծածկուած՝ զարդի ճոխութիւնով : Քրիստոս կը նախատեսէր թէ ինչպէս եւայի աղջիկներէն շատեր անճանապարհ ըլլալով պերճամոլութեան, յարաճուն դժգոհութիւնով պիտի թափառին հնարքէ հնարք, ձեւէ ձեւ և անհատաւորում նորութիւններու այլանդակ տարադներով արհամարհեն Աստուծոյ շինած մարմինի վայելուչ ձեւը : Ուստի պիտի չձեւեն հանդերձներ մարմինի վրայ, այլ շինեն հանդերձներ՝ որոնց վրայ ձեռք մարմինը, փոխելով իր աստուածակերտ կաղապարը ու այսպէս հազուատի հոգերով ծանրացած սիրտը սեղմուի ճնշուած, պուպրկիպացած կուրծքի ներքեւ, մինչև արագահաս տկարութիւն անկարող ընէ զարդամոլն ընդ քարշ ածել ծամածուռ փութերով և փոշիներով ու միքրոպներով բեռնաւորած քղանցին խուրճը :

Մենք այսօր կը տեսնենք Քրիստոսի նախատեսութիւնները կատարուած, ու երբ ուշադրութիւն կը դարձնենք հազուատի խնդրին, կը տեսնենք ոչ նուազ ուշադրաւ և ոչ նուազ փափուկ խնդիր մը :

Բնականաբար ոչ ոք կը մեղադրէ այն հարուստը, որ իր կարողութեան սահմանին մէջ, ի նկատ առնելով համեստութեան և առողջապահութեան պայմանները ու մարդասիրութեան պարտականութիւնները, կը վայելէ ամէն հնարաւոր զարդ : Այսպիսիք չեն հոգար հազուատի համար և անոնց համար ան չէ կարեւոր խնդիրը : Կը զարդարուին՝ զի այնպէս կը վայելէ : Հասարակութիւնը երախտապարտ է այսպիսիներու, զի զարդի հաճոյքը ոչ այնքան կրողին է որքան տեսնողին :

Նմանապէս անոնք որք նիհար քսակով բայց յուռթի տաղանդով կարեւոր պաշտօն մը ունին կամ դժբախտաբար նիւթապէս տկարացած բայց զիրքով ու սրտով բարձր են՝ մեղադրելի չեն երբ հազուին ծանրադին, զի այնպէս կը վայլէ, և անոնք թէ և խորհին և իրենց իրական արժանիքը անարդար նախատինքն փրկելու համար դառն պայմաններով ձեռք ձգեն հազուատ, տակաւին անոր համար հոգ ընելու չեն զիջանիր : Սակայն

նուազ չեն տուներ և հոյակապ խրճիթներ, ուր մարդուն օգնական սեռը չխնայելով թափուած քրտինքին՝ արդու-ղարդի անհարկի, չուայ պահանջներով կը բեռնաւորէ այր մարդուն արդէն իսկ հայր խնդրին ներքե կըքած պարանոցը, որ աւելի կը ծօր երբ մարդն ինք ալ պճնասէր և զարգամով է: Ի հարկէ այս կարգի մարդիկ ցոյցի և հպարտութեան գոհունակութիւն չեն ունենար եթէ չզարգարեն նաև իրենց տուները: Ո՛րքան կնճոռտ և ալլաղան կահաւորումներ պէտք են մինչև տուն մը հանդերձաւորի իր բնակիչներուն դիրքին համեմատ: Արդեօք յաճախ պերճանքներու առթիւ չեն ընտանեկան շատ մը խռովութիւններ և տխուր երեոյթներ: Եւ այս ահաւոր դարհուրանքէն չէ՞ որ հասած հասունցած բազմաթիւ երիտասարդներ ընտանիք կազմելու նուիրականութեան դէմ կ'ընդվզին ու կ'ենթարկուին կործանարար մոլութիւններու զորոնք բուժելու համար կա՛մ հաղարաւոր Տր. Վարդաղարեաններ պէտք են աւելի խոշոր կտակներով, կա՛մ կեանքի պարզութիւն՝ որ միակ դարմանն է շատ մը անկումներու:

2. Շատ անգամ չէ՞ք հանդիպիր ճարպոտ, գծուծ հանդերձներով ճգմուած անձերու, որոնց հոտած բոճկոնակին մէջ թաղուած է անշարժ դիակ մը, մեծկակ քսակ մը: Այսպիսիք աւելի հաճոյք կ'զգան խաւարի մէջ ժանգոտած քան արեւի մէջ փայլող ոսկիէն: Գերի են իրենց դրամին, ոչ թէ տէր ու վայելող: Ասոնք որքան կ'անարգեն իրենց անձը, նոյնքան ուրիշները: Ուստի իրենք ինչպէս ժլատ են վայելելու և կարօտին օգնելու, նոյնպէս անարժան են ուրիշի հագածը դիտելու, 3. Մարդոց ստուար բազմութիւն մը, որոնք բարոյական աչք չունենալով անձի մը բուն արժանիքը, տաղանդը, պաշարը, նկարագիրը, ծագումը և շատ մը թանկազին բարեմասնութիւնները տեսնել չեն կրնար, երբ անձը ծրարուած է անպաճոյճ թող ըլլայ մաքուր պարզ զգեստի մէջ: Այսպիսիք ալ տեսակ մը ցուցամոլներ են, որոնք միայն կը դիտեն արտաքին ձևը և հագուստը ու անով կը չափեն կը ձևեն մարդուն արժանիքը: Հետեւաբար իրական արժանիք չունեցողներ, ըլլան կարող կամ անկարող, կ'ապաւինին ձորձի և մետաղի, անով կը ցուցադրեն ինքզինքնին և պատիւ կը մուրան տեսնողներէն: Հանդերձի այս կեղծ վարագոյրը ո՛րչափ կարեւոր դիրք ստացած է ընկերային ամէն խաւերու և նոյն իսկ սրբաւայրերու և հոգեւոր կեանքի մէջ. չարիք մը՝ զոր Յակոբոս առաքեալը իր օրով ևս տեսնելով կը նշաւակէ խստիւ (Յակ.

Բ. 1—6): Այս անիրաւ պահանջկոտութիւնն է գլխաւոր պատճառը որ շատ մը անկարողներ առողջութիւն, պատիւ և կեանք գին աւալով ձեռք կը ձգեն փառաւոր հանդերձներ, զորոնք հագնելու և անխախտ պահելու համար կը հարկադրուին կենալ անշարժ և անգործ: Ինքնայայտ է թէ փոխադարձ ցուցամոլութեան և պահանջկոտութեան այս ընթացքը հանրութիւնը անել բաւիղի մը կ'առաջնորդէ, ոչ միայն քաղաքացին այլև գիւղացին, որ ան ալ իր արհեստին ու կացութեան անպատշաճ արդու-ղարդին պատճառաւ գլխաւորապէս՝ պարտապան մնալով վաճառականին, օր մը իր ահաստեններով ու կալուածներով կ'ընկղմի վաշխառուի անյատակ քսակին մէջ:

Արդարութիւնը կը պահանջէ որ մեր մարմիններուն և տուներուն պերճանքը համեմատական ըլլան, ինչպէս նիւթական կարողութեան համեմատութեան, նոյնպէս ճաշակի մը՝ որ բնականաբար նրբացած է մտաւոր և բարոյական զարգացման և արհեստներու տեղական յառաջդիմութեան հետ:

Այն ատեն զարդարուիլ ու չքուիլը կապկորէն հետեւողութիւն չեն, ոչ ալ անիմաստ մրցում որ խոտոր կը համեմատի յառաջդիմական մրցումի: Որովհետեւ երբ վաճառականն ու երկրագործն կը միաբանին ներածեալ ապրանքներով նորանոր ձեւերու պերճամոլութեան անձնատուր ըլլալ, այն ատեն ստուգիւ բարոյական և անտեսական անանկութիւն անխուսափելի է, զի ժողովուրդը փոխանակ տեղական տարազագործութեամբ հարստութեան աղբիւրներ պեղելու, օտարին ծախուելով անկէ կլուելու դերեզմանը կը փորէ իրեն համար: Միւս կողմէ արդու-ղարդ հայթայթող գործարանական և վաճառականական մրցումներն ևս աւելի կը սաստկանան և իրենց արշաւանքին ասպարէզ դնելու համար այնքան սուր հանգամանք մը կ'ստանան մինչև արեւնոռչտ պատերազմի մը աղետալի ելքը որոշէ թէ ո՛ր ազգը իր ապրանքները աւելի կարող է տարածել և նիւթ մատակարարել մարդոց պէտքին և մոլութիւններուն: Այսպէս հագուստի հոգը, իր բազմաձին և յարաճուն բնաւորութեամբ փոխանակ գոհացում տալու մարդուն օրինաւոր փառասիրութեան, երկիրս աւայի անապատի կը վերածէ անդարմանելի հոգեր ստեղծելով թշուառ մարդկութեան, որու զթալով Քրիստոս կ'ըսէ. «Հագուստի համար ինչո՞ւ հոգ կ'ընէք:»

(Շարունակել)

Խ. ԳՌՈՒԶԵԱՆ

ՊԻԼԵՃԻԿԷ

Մեռաւ մայրիկը Մորճիկեան տան : Տխուր էր Յունիսի ջրդ օրը : Չունէինք պաշտօնեայ , և որպէս զի մեր վերջին յարգանքը մատուցանէինք մեր մօր նշխարներուն , որոյ բացակայութիւնը պարապ մը ձգած էր մեր սրտերուն մէջ , իսկոյն հեռագրուեցաւ Ատաբաղարի և Իզմիտի Վեր. Տեարց Յ. Ճէճիկեան և Փ. Իսկէնտէրեան , որոնք ազնուօրէն չնորհն ըրին նոյն օր իսկ ներկայ գտնուելու , և թէ՛ տան թէ՛ եկեղեցւոյն և թէ՛ գերեզմանատան մէջ ստուար բազմութեան մը ներկայութեան վերջին յարգանքը մատուցուեցաւ մայրիկին անկենդան մարմնոյն : Վեր. Տեարք աղքատապէս պարզեցին Քրիստոնէական գերեզմանին զինչութիւնը , թէ մահը այլ ևս պարտեալ գերի մ'է , գերեզմանը թախանցիկ , հոս է դուռն երկնից հաւատացեալ հոգւոյն :

Այս պատկանելի մայրիկը կենդանի և առնական բնաւորութեան տէր էր : Տոկուն նկարագիր մը արդէն ապահոված էր իր երեք զաւակներուն , ուրոնք չնորհիւ այդ մայրենի օժտեալ բնաւորութեան նախանձկի դիրք մը չինած են այն համայնքին մէջ ուր կ'ապրին : Հանգիստ ուրեմն ոսկերացող , ով մայր պատուական , յիշատակներդ օրհնեալ ըլլան : Սբ. Հոգւոյն մխիթարութիւնը կը մաղթենք Մորճիկեան գերեզմանի և համայն սգաւորելոյն :

ՏՐ. Մ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ԶԱՏԿԻ ԽՈՂՆԵՐ

Նոր յոյզերով , նոր յոյսերով արթնացայ ես այս գիշեր , — Տիեզերքը գորշ կարմիրով մըն է այսօր ներկուր . — Ամէն մարդ ալ կարմիր հաւկիթ մը ունի ձեռքն այս պահուս , — Երկընքի ծոցն բոցէ հաւկիթ մըն է դրեր արշալոյս :

Ծաղապտիկ նստած՝ գմբէթն եկեղեցւոյն կը խոկայ , — Ու կը խոկան ճամբուն վերայ փռուած ծառերն սա հսկայ , — Այսչափ ալ սէր սա մարդկութեան , յօժար կամքով կեանքը տալ , — Այդ վեհ սիրոյն փոխարէն տուր , ով մարդ , կամքդ , կեանքդ ալ :

Կատարուեցաւ Մովսիսական օրէնքը խիստ , աններող , — Վերցան այլևս արդարութեան գրքին մէջէն քէն ու ոխ , — Աչքի տեղ աչք , մահուան տեղ մահ , կատարուեցաւ այս ամէն , — Ջնջուեցան մեղքերն անհուն խեղճ մարդկութեան վերայէն :

Աստուածորդին սիրայօժար կըրեց պատիժն սոսկալի , — Ու մահուան ոյժն անոր առջին կ'անէաւ նայ , կը հալի , — Կսկիծէն վերջ ուրախութիւն , մահէն վերջ կայ յարութիւն , — Մեր աչքերը եւ բանութեան , խինդի արցունք թող հեղուն :

Ուրախացիր , տաքնապեալ սիրտ , ուրախացիր ու սիրտ առ , — Կը բըժըշկէ Փրկիչն քու պիղծ մարմինդ վատոյժ ու նիհար , — Ան կը սրբէ քու յանցանքներդ , Ան կը փրկէ քու հոգիդ , — Անոր դէմքէն հոսող բուժիչ լոյսը դիտէ անքրթիթ ,

Ահա երկրորդ պղղինձէ օձ բարձրացեր է երկ-

րէ վեր , — Անոր դէմքէն միշտ կը հոսին ներում , բուժում , յոյս ու սէր , — Դիտեցէ՛ք զայն , վիշապները ձեր վերայէն կ'անհետն , — Ու մշտապէս երանութիւն պիտ' ըլլայ ձեր վարձքն յետին :

Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց , այսօր տուն է մեղ համար , — Մեր չրթներէն թող միշտ հոսին խնդի երգեր անհամար , — Կորսուեցաւ խաւար-դեր , լոյս-արեգակն ծագեցաւ , — Ու մենք պարենք , ու մենք երգենք անհոգ անվիշտ ու անցաւ :

Հոյս ժրպիտներ թող պարուրեն մեր դէմքերը խոժոռ , լուրջ , — Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց , ոչ երազ է , ոչ անուրջ , — Ո՛հ , փրկութեան եղիսեան դաշտն տարածուր է դէմերնիս , — Շերջանկութիւն պիտի պատէ քեզ , թէ՛ ապրիս , թէ՛ մեռնիս :

Ուրախացիր , ով իմ հոգիս , Որդին Մարդոյ փրկեց քեզ : — Այս խօսքերը միշտ անդադար կ'անցնին հիմա իմ մտքէս , — Հորիզոնը կարմրեր է , երկինք ուրախ է այսօր , — Անհուն կանաչ մը պատեր է դաշտ ու անտառ , սար ու ձոր :

Էրպա՛ւ

ԱՐՄԵՆԱԿ Պ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՄԲ. ԳՐՈՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Օգոստ. 2—8

Կիր. Ես. ԾԴ. : Երբ մեղքին ազդեցութենէն յուսահատութիւն կու գայ մեր վրայ , յիշե՛ք Աստուծոյ « Եթէ ողորմութիւնները » (հմր. 7, 8) : Յիշուով կնքուած նոր ուխտին մէջ խաղաղութիւն գտնենք :

Բշ. Ես. ԾԵ. : Եթէ այս գլուխը Աւետարանին լոյսովը կարդանք , հոգեւոր սրճափ խրախոյս կ'ընդունինք : Հմր. 10, 11-ի մէջ տրուած վստահութեան նշանակութիւնը հասկնալու աշխատինք : Ինչպէս բնական աշխարհին՝ նմանապէս հոգեւոր աշխարհին օրէնքները անխախտ են , չեն զարտուղիր :

Գշ. Ես. ԾԶ. : Աստուծոյ տանը մէջ տեղ ունինք , Աստուծոյ զաւակ ըլլանք և անոր եկեղեցիին հետ միանանք , և յուսանք թէ անոր յաւիտենական տանը մէջ բաժին պիտի ունենանք :

Դշ. Ես. ԾԷ. 1-13 : Մինչ կ'ապրինք , պէտք է որ պատրաստուինք մահուան անկողնին : Հմր. 2, Պօղոսի պէս մեռնելու համար Պօղոսի պէս ապրելու ենք : Անմահութեան հաւատալով ապրողներու համար մահ չկայ : Մահը փոփոխութիւն մըն է լոկ :

Եշ. Ես. ԾԸ. 14—21 : Միտք բերելով թէ Աստուծոյ է բարձր և բարձրեալ (հմր. 13) , անոր առջեւ պատկառանքով կենանք : Յիշելով թէ անիկա « կոտորած ու խոնարհ հոգի ունեցողին հետ » է , մխիթարուինք :

Ուր. Ես. ԾԹ. : Մեր աստուածապաշտութիւնը ցուցնէ՛ր մեր բարի և բարեացակամ գործերով , Եւ ջանանք կիրակիին Աստուծոյ ուղած կերպովը պահել :

Շք. Ես. ԾԺ. : Մարգարէն ինքզինք կը նոյնացնէ և անոնց համար խոստովանութիւն կ'ընէ : Արդ , դիմենք անոր որ մեզի համար փրկութիւն կը գործէ (հմր. 16) :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաք. Չորեքշաբթի Սայիտ փաշա Մեծ Եպարքոս անուանուեցաւ և անմիջապէս իր պաշտօնին գլուխն անցաւ։ Քեամիլ փաշա Նախարարներու խորհրդին անդամ կարգուեցաւ, իսկ Կայս. թիկնապահ և ընդհանուր սպայակոյտի պետ Ռիչարտ փաշա Պատերազմական նախարար։ — Ուրբաթ թուրք թերթերը հետևեալ չըջաբերական հեռագրին պատճէնը հրատարակեցին. Կայս. հրամանագիր մը կը պատուիրէ ի նիստ հրաւիրել Երեսի. Ժողովը, որու կազմութեան եղանակը բացատրուած է կազմական կանոնագրին մէջ։ Կայս. այս հրամանը հաղորդուեցաւ բոլոր նահանգներու կուսակալներուն և անշատ գաւառներու կառավարիչներուն, որպէս զի նոյն կանոնագրի մէջ նշանակուած յատկութիւններով անդամներ ընտրուին։ — Կայս. հրամանագիր մը պատուիրեց աւելցնել զինուորական հանգստեան թոշակի անտուկէն վճարելի գումարներուն քանակը և աւելի կանոնաւորել վճարումները։ — Օրէնքներու բարեփոխման յանձնաժողովը որոշեց փաստաբանութեան վկայական տալ այնպիսիներու որոնց նկատմամբ պաշտօնապէս ստուգուի թէ տասը տարի փաստաբանութիւն ըրած են Հուգուզի և Առետրական դատարաններու առջև։ Նաև որոշեց մինչև երկու տարի ընդունիլ աղերսագիրներն այնպիսիներու, որոնք Դատական նախարարութեան Հուգուզի գործերու տեսչին զիմէն քննութեան ենթարկուելու համար։ Ատոնցմէ զատ առանց վկայականի և արտօնագրի փաստաբան պիտի չընդունուի դատարաններու մէջ։ — Կայս. Բժշկական Վարժարանէն այս տարի 26 ուսանող չըջանաւարտ եղան հարիւրապետի աստիճանով։ — Շաբաթ Արևելեան ձեպընթացով մայրաքաղաքս ժամանեց Չանգիպարի Էմիր Սէյտ Ալի Պին Համուտ և պալատական կողքերով առաջնորդուեցաւ Բերա Փալէս պանդուկը։ Կիրակի պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանի ներկայանալու և ի քթի խարի պատուանշանով մեծարուելու։ Ժամանեցին նմանապէս Պէյրութի Ամերիկեան Բժշկ. Վարժարանին քննիչ պատուիրակութիւնը և նախորդ Մեծ Եպարքոսին եղբայր Նամըզ պէյ։ Իսկ մեկնեցան Չանգիպարի Էմիրը, Յունական դեսպան Մ. Կրիփարիս, Սերպիական դեսպան Մ. Նէնատովիչ, Անատոլուի երկաթուղիներու ընդհ. տնօրէն Մ. Հիւկէն և Րէֆիկ ընդհ. քննիչ Հապիպ Մէլհամէ էֆ.։

Նահանգներ. Արքիպեղագոսի կուսակալ Նազըմ փաշա Սէլանիկի կուսակալ անուանուեցաւ։ — Սիւրիոյ Վատի իւլ Աճէմ գաւառակին կեդրոնը հեռագրատուն և նամակատուն բացուեցաւ։ — Պէյրութի Ֆրանսական Բժշկ. Վարժարանին 25ամեակը տօնուեցաւ։ Վարժարանը 1883ին 13 աշակերտով բացուած էր, հիմա ունի 213 աշակերտ։ Քառորդ դարու մէջ տուած է 350 բժիշկ և ղեկագործ։ — Մուտանիոյ մէջ մաքսատան մը հիմնարկէքը կատարուեցաւ։ — Սըվազի չըջականները փայտաբարի (լիկնիթ) հանք մը գտնուեցաւ։ — Երկրագործական Դրամատունը 100,000 դահ. փոխատուութիւն մը ըրաւ Թիւէպուլուի կարօտ երկրագործներուն։ — Թուրքաթի ողողումներու զոհերուն թիւը 2,000 է, կը գրուի Մալիէ-ի։ — Սամոսի, Տրապիզոնի, Մուսուլի, Պաղտատի և Պասրայի բերքերը գոհացուցիչ կը ներկայացուին, նմանապէս Սըվազի, Այնթապի, Եաֆայի, Սէլանիկի բերքերը։ Միտիլիի ձէթը 2,400,000 սափոր կ'ենթադրուի 600,000 ոսկի արժէքով։ — Տրապիզոնի Պասրա գաւառակին մարաինները բնաջինջ ընելու ձեռնարկը յաջողութեամբ պսակուած է։

Խառն. Զեկուցուեցաւ թէ դատական գործաթուղի չկրող գրութիւններ գործաթղթի կանոնագրին տրամադրութիւններուն պիտի ենթարկուին։ Սալան կ'ըսէ թէ այս որոշումը Իրաւագիտական վարժարանի իրբև հասոյթ հաստատուած գործաթուղիներուն կը վերաբերի։ — Թուրքիա հասած Իսլամ դաղթականներ, երբ Կառավարութեան կողմէ տեղ մը հաստատուին, այլ ևս վաղեմի բնակիչ կը համարուին։ Ուստի երբ միանգամ հաստատուելէ ետև այլուր երթան ու չվերադառնան, Կառավարութեան կողմէ չիտուած ու անոնց յատկացուած բնակարաններն ու գոյքերը ուրիշ դաղթականներու պիտի տրուին։ — Օսմ. Կայս. Պանքային զուտ հասոյթն եղած է 519,972 Անգլ. ոսկի, որ բարդուելով 1906էն մնացած գումարին վրայ կ'ըլլայ 540,768։ Շահարաթի և պահեստի զրամագլխին յատկանալի գումարներուն զեղչուելէն ետքը 16,982 Անգլ. ոսկի կը մնայ ներկայ տարւոյ փոխանցելի։

Աւեր. Ժող. Վսեմ. Ազգապետ էֆ. հինգշաբթի չորհաւորական այցելութիւն տուաւ նորընտիր Մեծ Եպարքոս Սայիտ փաշայի և միւս նախարարներուն։ Երեքշաբթի Ն. Վսեմութիւնը Ազգ. Պատրիարքարան գնաց և տեսակցեցաւ Պատրիարք Հօր հետ։ — Տր. ձ. Բ. Կրին Սամաքով գնաց քանի մը շաբթուան համար, Ամերիկեան դեսպանատան իրաւագէտ խորհրդական Շմաւոնեան Արչակ էֆ. ալ Եւրոպա երկու ամսուան արձակուրդով։ — Պանտրմայի մէջ Յնս. 15ին յիշատակի պաշտօն կատարուած է հանգուցեալ Պ. Յակոբ Հաճի Յակոբեանի համար, Հանգուցեալին պարագաները խորին չորհակալութիւն կը յայտնեն Տ. Կարապետ Ծ. Վրդ. Մազլումեանի և Տ. Պետրոս և Տ. Ներսէս քահանաներուն ու զպրայ

դասուն որոնք բարեհաճած էին մասնակցիլ ննջեցեալին թաղման արարողութեան : — Աղեքսանդրիոյ նորակազմ ժողովրդին մէջ Մայիս 31ին, առաջին անգամ ըլլալով, Հաղորդութեան և Մկրտութեան Սբ. Խորհուրդները կատարուած են տեղւոյն Ամբրիկեան երկցազոյն միսիոնար վեր. Տր. Յիւրի ձեռամբ : Այս ժողովուրդը Ատանայի կոյրերու դպրոցին համար 27 ֆրանք զրկած է հոն Միս Ուալէսի : — Պիթիւի հովիւ վեր. Խաչիկ Վարդանեան Միս Մէյրիի հետ Ախլաթի շրջականները այցելած և այս առիթով վեց երեխաներ մկրտած և ութ նոր անդամ ընդունած է եկեղեցին : — Կարնոյ Ամբրիկեան երկսեռ վարժարաններու մանկապարտէզին ամսական քննութիւնները տեղի ունեցած են Յնս. 11էն մինչև 15 և աղջկանց վարժարանին հանդէսը Յնս. 16ին : Ութ շրջանաւարտուհիներ վկայական ստացած են : Տեղւոյն աղջկանց և աղայոց որբանոցները դոցուած են : — Տր. Ընտրուած ընտանիք և աղջկանց դպրոցին տեսչուհի Միս Պուշնէլ Խարբերդ ուղևորած են՝ հոն գումարելի միսիոնարական ժողովին ներկայ ըլլալու համար : Զամբան Քլի իջեանած են, ուր միսիոնար բժիշկը 15 հիւանդ նայած է : — Այնթապի Գոլէճի ուսուցիչներէն Փրոֆ. Ս. Լեոնեանի կուրագիրն վրայ վիրաբուժական գործողութիւն մը կատարուած է յաջողապէս : Համակրելի ուսուցիչը իր առողջութիւնը վերստացած և գործի սկսած է : — Սնտթովիա Գոլէճի շրջանաւարտներէն Եոզղատցի Տիգրան էֆ. Գապագճեան, որ երեք տարի է ի վեր Յիւլատէլֆիոյ Փէնսիլվանիա Համալսարանին մէջ քիմիաբանութեան և բնական գիտութիւններու կը հետեւէր, 250 տոլար մրցանակի և գովեստի արժանացած է :

Հայ Ժող. Ատենապետաց յանձնաժողովը Երուսաղէմի վանքին միաբանական կանոնադրին վերաբերեալ աշխատութիւնները լրացուց և Խառն ժողովին ներկայացուց : Ժողովը քննելէ ետքը հաստատեց կանոնադիրը : — Իզմիրի Առաջնորդ Տ. Եղիշէ Եպսկ. Դուրեան մայրաքաղաքս ժամանեց : — Սանասարեան Վարժարանի Խնամակալութիւնը Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ նիստ ունեցաւ Վարժարանին ներքին գործերուն վրայ խորհրդակցելու համար : — Անցեալ ուրբաթ Սամաթիոյ Սբ. Գէորգ եկեղեցիին մէջ հսկում կատարուեցաւ և աղօթքներ մատուցուեցան թաղին մէջ ճարակող ժամատներդի հիւանդութեան բարձման համար : — Հանգուցեալ Իօանէսքունի հարստութիւնէն Քրէտի Լիօնէ Դրամատունը գտնուող 170,000 ֆրանքէն տուրքը և թաղման ծախքը զեղչուած և մնաց-

եալը Ազգ. Պատրիարքարան յանձնուած է : — Նոր Զուղայի Հայունեաց Բարեգործական մարմինն տարեկան նիստի տեղեկագրէն կը տեսնուի թէ 1904էն 1907, 4 տարուան մէջ, նոյն մարմինն մուտքը եղած է 44,780 դրան և ելքը 39,450 : — Պ. Արսեան Պաքուի Դպրոցական մարմինն 3,000 բուլլ նուիրած է Բօրչալու գաւառի աղքատ վարժարաններուն համար : — Աղշէհիբի եկեղեցիին նորոգութեան Կայս. հրովարտակը շնորհուեցաւ : — Իզմիրի մանչերու Մեսրոպեան Վարժարանը այս տարի 9 շրջանաւարտ ունեցած է և աղջկանց Հոլիփսիմեան՝ 5 շրջանաւարտուհի : — Ագաթան էֆ. Թահթապուրն 1,300 ոսկի արժողութեամբ տուն մը նուիրեց Բերայի էսսեան Վարժարանի աղքատ ուսանողներուն ի նպաստ : — Պերլինա ընակ տաղանդաւոր նկարիչ Պ. Վարդան Մախոսեան իր ուշագրաւ նկարներով դարձեալ առարկայ եղած է թերթերու բարձր գնահատութեան և գովեստին : — Մոսքուայի Համալսարանին ընթացաւարտներէն Խրիմցի Պ. Սպինդարեան, որ նշանաւոր երգահաններու աշակերտելով հռչակաւոր եղած է երաժշտագիտութեան մէջ, բաղմաթիւ նուագահանդէսներ տուած է Սբ. Փետրոսպոլիի և Ռուսական այլ քաղաքներու մէջ, միշտ գովեստի և գնահատութեան արժանանալով : — Բերայի Սբ. Գրիգոր Լուսաւորիչ Վարժարանին նախկին աշակերտներէն Պ. Գրիգոր Փուլճի Փարիզի քաղաքական դիտութեանց վարժարանին երկամեայ շրջանը մէկ տարիէն լրացնելով յաջողած է այս տարուան 115 շրջանաւարտներուն մէջ բարձրագոյն վկայականը ստանալ : — Ծանօթ երգիչ Պ. Արմենակ Շահմուրատեան Գոնսթըրվաթուտի մրցումներուն մէջ վերստին մերձանակի (accessit) արժանացած է : — Պաղտատի Առաջ. Փոխանորդ Տ. Աւետիս քահանայ Եղիսեան, հայր Տ. Զաւէն Ծ. Վրդ. ի, վախճանած է 70 տարեկան : Հանգուցեալը իր գերդաստանին մէջ 38րդ քահանան էր : — Ծանօթ գրագէտ ու հրապարակագիր Եղիա էֆ. Տէմիրճիպաշեան, որ մտային հիւանդութեամբ կը տառապէր տարիներէ ի վեր, իր հսկողներուն կարճատե մէկ բացակայութենէն օգտուելով ինքզինք կախեց և կենդանու եղաւ 57 տարեկան : — Միաք Մեծարեւելի չիլմին համար նուիրատուութիւններու դումարը 1,003 դահ.ի հասաւ :

Դրամակառ. Յուլիս 9/22

Օսմ. Միաց. Օ. Ո.	103 13	Րուս. Երկթղ. Փր.	174 25
Մէճիսիէ	108	Նաբոլէան	87 15
Մէթալիք	101 20	Գրիմից	50
Մանր արծաթ	105	Անգլ. ոսկի	109 33
Ռուսիոյ բոլ	92 30	Մանէթ	8 68

ԱՐՏԱՔԻՆ

Ա. Բ. Ե. Տ. Ա. Բ. Ե. Բ. Փոխ նախագահի պաշտօնին համար ժողովրդական կուսակցութեան կողմէ նշանակուած ընտրելին է Իստիսնա նահանգէն Մր. Բըրն, արևելեան նահանգներուն համար գրեթէ անծանօթ մարդ մը : Այս անուանումէն կը մակարեւորի թէ Մր. Պրայըն առաջադրած է իր ոյժերը արևմտեան և միջին արևմտեան նահանգներուն մէջ կեդրոնացնել : — Գոնկընսը չկրցաւ քուէարկել օրինադիմը , որով կ'ուզուի ընտրական պայքարին ծախքերուն յատկացուած ամէն նպաստներ հրապարակաւ ծանուցանել : Հանրապետական կուսակցութեան համաժողովն ալ չուզեց այդ տրամադրութիւնը մոծանել իր քաղաքական յայտագրին մէջ : Բայց Մր. Թէֆթ ճարպիկ շարժումով մը յօժարակամ սկսաւ առանց վերապահութեան ծանուցանել իր պայքարին բոլոր ծախքերը , և այսպէս պապանձեցնել ժողովրդականները որոնք կ'աշխատէին պարագաներէն օգտուելով թելադրել թէ Հանրապետականները կը պատրաստուին զաղտնի կաշառադրամ դործածել : — Ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը դարձուած է կեդր. Ամերիկայի հանրապետութիւններուն վրայ , ուր անհանգրստութեան նշաններ կան Մեքսիքօի և Միաց. Նահանգներու ջանքերուն հակառակ : — Յուլ. 15 թուականով եղական փորձ մը կը ծանուցուի Նիւ Եորքէ : Այսօր (չորեքշաբթի) , կ'ըսուի , Պրոտուէյի պողոտան ոգևորուեցաւ Նիւ Եորքի քաղաքապետին կողմէ Շիքակօի քաղաքապետին ուղղուած լրով մը , զոր Ե. Բ. Ընկերակցութեան պատկանող մանչեր ձեռնարկեցին տանիլ վաղելով : Հետաւորութիւնը 1,000 մղոն է : Այլևայլ կայաններ ուրոշուած են , ուր պիտի փոխուին վաղողները : Իւրաքանչիւր տղայ կէս մղոն պիտի վազէ , յետոյ պիտի փոխանցէ լուրը ուրիշ վաղողի մը : Ձեռնարկին հրապուրիչ կողմը այն ճիգն է զոր իւրաքանչիւր վաղող պիտի թափէ՝ իր կէս մղոնը որոշուած ժամանակին մէջ կամ աւելի կանուխ կտրելու համար , և 2,000 տղաք , ամէնը Ե. Բ. Ը. ի անդամներ , պիտի մասնակցին ասոր : Վազքը անդուլ պիտի շարունակուի առանց օդի վիճակը կամ արկածներ ի նկատ առնելու : Լուրը երեքշաբթի իրիկուն Շիքակօի Քաղաքապետին պիտի հասնէ : Քէյուկա լիճէն լողալով պիտի անցնին հոն սպասող տղաքը , որպէս զի ժամանակ խնայուի : — Ամերիկայի ազգ. հարստութեան աղբիւրները պահպանելու նպատակով միջոցներ և անօրինութիւններ ուսումնասիրելու համար Մր. Բոզմէյ-

թի կողմէ անուանուած յանձնաժողովը արդէն սկսած է իր աշխատութիւնը և կ'աւելակարգի որդալ տարի իր տեղեկագիրը մատուցանէ : — Տարւոյս արտածումներու և ներածումներու կառավարական վիճակագրութեան համաձայն , Միաց. Նահանգներու նպաստաւոր առևտրական տարբերութիւնը 666 միլիոն տոլարի (133,200,000 Անգլ. ոսկի) հասաւ , որ 1907ի տարբերութենէն 220 միլիոն տոլար (44 միլիոն Անգլ. ոսկի) աւելի է և ցարդ նմանը չէ տեսնուած :

Ա. Բ. Ե. Տ. Ա. Բ. Ե. Բ. Քրիստոսի ժամանակէն շատ առաջ Յոյները չորս տարին անգամ մը Ողիմպական խաղեր կ'ունենային : Զանազան երկիրներէ ընտրանաւ զբնակուած ներկայացուցիչներ կը մասնակցէին խաղի սոյն մրցումներուն : Նպատակն էր խաղաղութիւն պահպանել և բարեկամութիւն մշակել երկիրներուն միջև : Շատ դարեր ետքը այդ սովորութիւնը վերականգնանալու արդի ազգերուն մէջ , հաւանօրէն միլենոյն նպատակով , Յուլ. 13ին 4րդ Ողիմպիադի մեծահանգէս բացումը տեղի ունեցաւ Լոնտոնի մէջ ձեռամբ Էտուրտ Է. Թագաւորին , որ այսպիսի հանդէսի մը նախագահելու ամէն յարմարութիւն ունի : Տասնընը ազգերու ներկայացուցիչներ հաւաքուած էին ըմբշխաղերուն մասնակցելու համար : Արքայական օթեակին առջև այդ ազգայնութիւններուն պատկանող երկու սեռէ 2,000 ներկայացուցիչներու , որոնց իւրաքանչիւրը նշանաւոր է ուրոյն ըմբշխաղի մը մէջ , սողանցումը արտասովոր կերպով խորին տպաւորութիւն դործեց : Անգղիախօս երկիրներու ներկայացուցիչները կեդրոնը խմբուած էին Թագաւորին առջև , միւսները այրուքներ կարգով շարուած էին , Աւստրիականներն ըլլալով զուլիս : Դրօշները և ազգային այլազան սարազներ գունազեղ փայլ մը կ'ընծայէին տեսարանին : Առաջին օրուան մեծ մրցումն եղաւ 1,500 մեթրի արշաւը : Ութ արշաւ տեղի ունեցաւ , 2ը Ամերիկայի պատուարեր , 3ը Անգղիոյ և 4ը Քանադայի : Արագագոյն արշաւը տեւեց 4 վայրկեան և 2³/₅ երկվայրկեան : Մրցանակ շահողներու վերջնական արշաւին կ'սպասուի մեծ հետաքրքրութեամբ : Շրջանակի մէջ 2,000 մեթր արշաւը Անգղիացի մը շահեցաւ 2 վայրկեանի և 43¹/₅ երկվայրկեանի մէջ : Լողալու մէջ 400 մեթրի արշաւը Անգղիոյ նպաստաւոր եղաւ երկու անգամ և Աւստրալիոյ մէկ անգամ : Լաւագոյն ժամանակն էր 3 վայրկեան և 48 երկվայրկեան : — Համանկիւքան Համաժողովին վերջնապէս ետքը եպիսկոպոսները Լամպէթի մէջ մասնաւոր գումարում մը ունեցան , Կարևոր բազմաթիւ նիւթերու վրայ

խորհրդակցեցան և 11 յանձնաժողով ընտրեցին ներկայացուած խնդիրներ ուսումնասիրելու և տեղեկագրելու համար : Այդ խնդիրներն էին հետեւեալները . Բրիտանական Հաւատք և Արդի Իմաստասիրութիւն , (Եպիսկոպոսական և ոչ-Եպիսկոպոսական Եկեղեցիներու) Վերստին Միացում և Հաղորդականութեան Անխտրականութիւն , Կազմակերպութիւն Անկլիքան Եկեղեցւոյ , Հայթայթում և Հրահանգում Կղերականներու , Բարոյական Վկայութիւն Եկեղեցւոյ , Դպրոցներու մէջ Կրօնական Կրթութիւն , Օտար Միսիոնարութիւններ , Ազգայնագրի Պատշաճեցում և Ճոխացում , Ամուսնական Հարցեր , Բուժման Սպասարկութիւններ , Սբ. Հաղորդութեան Մատակարարման Հարկաւոր Պայմաններ :

Ծրանա . Երեսփ. Ժողովին մէջ Մ. Մընար ըստ թէ , թէ և վիճակահանութիւնները օրէնքով արգելուած են , ի բաց առեալ երբ գեղարուեստական և մարդասիրական գործեր քաջալերելու համար ըլլան , 3,200,000 Անգլ. ոսկի արժողութեամբ վիճակահանութեան տոմսեր հրատարակուած են կամ պիտի հրատարակուին : Մ. Բլէմանսօ պատասխանեց թէ երեք չորս տարուան մէջ 60 միլիոն ոսկի արժողութեամբ տոմսակ հանելու արտօնութիւն խնդրուած է , բայց ինք 20 միլիոնի չափ մերժած է : Յարեց թէ ինք ուրախ պիտի ըլլայ , եթէ որոշուի արտօնելի մեծազոյն քանակը : — Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպանը նախապահեց Անկլիքանական Ընկերակցութեան տարեկան հացիկերոյթին , որ տեղի ունեցաւ Լոնտոնի Սէսիլ պանդոկին մէջ : Դեսպանը Թագաւորին կենացը բաժակ առաջարկելու պահուն ըստ թէ Ն. Վեհափառութիւնը աշխարհի մեծագոյն գիւտնագէտն է , որու երկար և յարատե ջանքերը նշանաւոր յաջողութեամբ պսակուեցան երկու մեծ ազգերուն միջև բարեօք հասկըցողութիւն մը յառաջ բերելու համար : — Յուլ. 12 թուականով սապէս կը հեռագրուի Փարիզէ . Արեւմտեան երկաթուղիին գնման օրինագիծը երէկ առանց վիճաբանութեան ընդունուեցաւ Երեսփ. Ժողովէն ճիշտ նոյն ձևով որով վերադարձուեցաւ Երակոյտի Ժողովէն : Այլևս օրէնք է այն : Այս արդիւնքը անլոյծ կը թողու սա բարդ խնդիրը թէ տէրութիւնը ինչպէս պիտի վարէ այդ գիծը : Մանաւանդ անլոյծ կը թողու գծին ազգայնացման պաշտօնական ղեկոյցին երկաթուղիի ընկերութեան հաղորդուելէն մինչև պետական երկաթուղիներու կանոնադրին հրատարակումը անցնող չըջանալի վերաբերեալ անտեսական ծանր խնդիրները : Այս է , կ'ըսուի , Երեսփ. Ժողովին լրացող նստաշրջանին մէջ քուէարկուած կարևորագոյն օրինագիծը : —

Փարիզեան հեռագիր մը բացարձակապէս կը հերքէ սա զրոյցը թէ Մ. Ֆալիէ և Ուիլեմ Բ պիտի տեսակցին :

Բանաս . Հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին Քուիպէքի երեքնարիւրամեակի տօնին համար : Յուլ. 14ին հասած է Բրիտանական նաւախմբին յառաջընթաց մասը , 17ին ալ նշանաւոր հիւրերու խումբ մը , որու մէջ կը գտնուի Լորտ Բոպըրթս որ Հարաւային Աֆրիկէի պատերազմին մէջ մեծ համբաւ չանեցաւ : Քիչ յետոյ Ֆրանսական երկու մարտանաւեր Ֆրանսական Տանրապետութեան ներկայացուցիչներ բերան : Ուէյլսի իշխանը 22ին պիտի ժամանէր , Համբաւ միջնաբերդին թղոր չէնքերը պիտի պարպուէին պահակազօրքերէն և յատկացուէին մի միայն իշխանին ու անոր հետեւորդներուն , նաև Բանաստայի ընդհ. կառավարչին : — Վիճակագրութեան դիւանը կը ծանուցանէ թէ այս տարի երեք նահանգներու ցորենադաշտերուն տարածութիւնը 468,006 ակրոն աւելի է : Բոլոր նահանգներուն հունձքի տեղեկագիրները շատ քաջալերական են : — Երեսփ. Ժողովը քուէարկեց կառավարական ծրագիրը , որ կ'արգելէ ափիոնի ներածումը , արտադրումը և վաճառումը , ի բաց առեալ երբ դեղի համար է :

Ճափն . Նոր նախարարութիւնը կազմուեցաւ սապէս . Վարչապետ՝ Մարքիզ Բացուրա , Արտաքին Պատն Բոմուրա , Ներքին Պատն Հրաթա , Պատերազմական՝ Զօր. Թէրաուչի , Ծովային՝ Ծով. Սայթօ , Երկրագործական՝ Պատն Ուրա , Ծամբաներու , Էն. Պատն Կոթօ , Դատական՝ դերակոմս Օքապ , Կրթական՝ Մր. Բոմացուպարա : — Յուլ. 26է մինչև Յուլ. 13 ձափոնցիները 100 ընդհարում ունեցած են Բորէացի ապստամբներու հետ և անոնցմէ 542 հոգի սպաննած և 218 հոգի գերի բռնած են :

Աստղաբ . Կառավարութիւնը երկաթուղիի Աւստրեան հինգ ընկերութիւններու հետ պայմանագրութիւն կնքեց անոնց գիծերը անմիջապէս պետական սեփականութեան վերածելու համար , երբ Խորհրդարանն իր հաւանութիւնը տայ : Պայմանագրութիւնը յետագարձ զօրութիւն պիտի ունենայ մինչև տարւոյս սկիզբը : Գիծերն են Պետական երկաթուղիի Ընկ. կոչուածին գիծերը (1,368 հզրմթ.) Հիւսիսային Արեւմտեան երկաթուղին (938) , Պահմեան Հիւսիսային երկաթուղին (348) , Հարաւային և Հիւսիսային Միացման երկաթուղին (285) և Էլպէի Հովտին երկաթուղին (203) , համագումար երկայնութիւն՝ գրեթէ 3,000 հզրմթ. : Ուրոյն վարչութեան ներքև մնացող միակ երկաթուղին պիտի ըլլայ այն որ Վիէնայէ Թրիէսթ կ'երթայ և Փոսթըր Հովտէն Հարաւային Թիւրոյ : Կառավարութիւնը պիտի ունենայ 17,836 հզրմթ. երկաթուղի իսկ մասնաւորներ՝ 4,000 :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ԵԱԿՈԲ ՊՈՅԱՅՅԱՆ

Ֆինանսերը երկուշու Ամերիկան խան

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԻՐ ԲԺԻՇԿԸ

Յօդուհանգ

ԱԼԵՔՍԱՆՏՐ ԷՄՊՐՈՁ

B. A., L. L. D., M. D., Bch. L. M., D. P. H
Silver Medalist in Medicine, etc., etc.

Անգլիերէնէ լատինացի

ՍԱՄՈՒԷԼ Գ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Անա գիրք մը — թերեւ Հայ լեզուով միակը իր տեսակին մէջ — որ փոքր ի շատէ բժիշկի դեր կը կատարէ անոր բացակայութեան միջոցին, և մասնաւորապէս օգնութեան կը ժամանէ յանկարծադէպ արկածներու և տկարութիւններու առեւն: Բժիշկ առանց այցեգնի: Բառարանի ձեռն, այբուբենի կարգաւ, կը պարունակէ իր անձուկ ծոցին մէջ գրեթէ բոլոր ակտերուն և հիւսնագութիւններուն ցանկը, անոնց ակտանիշներով և տեսակ տեսակ դարմանումներով: Ունի 260 էջ: Կը պարունակէ զեղօրէից և բժշկականութեան պատկանեալ գործիքներու և այլեայլ պիտանի նիւթերու վրայ ծանօթութիւններ: Ուստի ամէն անհատի կամ ամէն տան համար ընտիր անաջնորդ է և հաւատարիմ խրատող: Իր արժանիքէն շատ վար գնով կը վաճառուի 8½ դահ. միայն, որպէս զի շատեր օգուտ քաղեն:

Ասոր հետ յարմարագոյն ընկեր մը կրնայ ըլլալ «ԳԱՂՏՆԻՔ ԳԵՂԵՅԿՈՒԹԵԱՆ, ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԻՐԱՅԻՆԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ» անուն լաւ ընդունելութիւն գտած, այժմէութիւնը չկորսնցնող, սիրուն և յոյժ օգտակար գրքոյցը: Երես 248: Գին 8 դահ.: Կեդրոնատեղի Թարգմանչին սենեակը, թիւ 16, Ամերիկեան Խան, Ֆինճանճըլար եօզուշու, Կ: պոլիս: Կը գտնուին նաև գրաւաճառներու քով:

Դուրսէն խնդրողներ հատին համար մէկ դահ. աւելի կը վճարեն իբրև փոսթայի ծախք: (Փոխան դրամ 0ամ. նոր նամակադրոշմ ալ կ'ընդունուի): Մեծաքանակ գնողներու կարևոր զեղչ: 10—10

ԱՓՕՍԹՈԼԻՔ ԻՆՍՔԻԹԻԻՔ, ԳՕՆԵԱ

(ՃԷՆԱՆԵԱՆ ԳՕԼԷՃ)

Հաստատութիւնս կէտ նպատակի ունենալով գոյէճական ծրագրով մը բարձր և միանդամայն գործնական կըլթութիւն մը տալ ուսանողներուն՝ մասնագէտ դասատուներու միջոցաւ կ'աւանդէ Անգլիերէն, Հայերէն, Օսմաներէն, Յրաններէն և Յունարէն (Յոյն աշակերտներու համար) լեզուները, ինչպէս նաև բնական, բնագիտական, վաճառական, ևայլն գիտութիւնները:

Մեծ խնամք կը տանի աշակերտներու բարոյական մաքրութեան և ֆիզիքական ստուգութեան: Ունի համալսարանական բժիշկ մը որ կը դասախօսէ ստուգապահական և բնական գիտութիւններ, և ձրիապէս կը դարմանէ հիւանդացող ուսանող-

ները: Երկաթուղիի ընկերութիւնը աշակերտներուն երթևեկութեան համար կ'առնէ սովորական վարձքին հետ, միայն թէ այս առիթէն օգտուելու համար հարկ է դրոյցին վերաբացումէն ափս Ժաշի միայ տալ վարժանարիս տնօրէնութեան: Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 Օսմ. ոսկի՝ ուրուն 7 ոսկին վճարելի հետեւի, և մնացեալը Ս. Մնուկչին՝ Առաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի Ապր. 1/14ին: Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ տնօրէն Վեր. Տօքթ. Ա. Յ. Հայկազեան, Գօնեա: 2

ՏՕՔԹ. ՅՈՎԱ. Տ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆԸ

Կարճ ժամանակի մէջ արգէն իսկ ջերմ ընդունելութիւն գտած է Տօքթ. Յովա. Տ. Սեփանեանի այս նորագոյն հրատարակութիւնը, որ իբրև Դասագիրք մարդակազմութեան և առողջապահութեան վաւերացում է Կեդր. Ուսումնական Խորհուրդէն: Մարդային մարմնը ջերմապէս դնահատուած է նաև Մամուլին կողմէ առհասարակ, ինչպէս նաև հեղինակաւոր բժիշկներէ և ուսուցիչներէ:

Առաջիկայ դպրոցական տարեշրջանին համար մեր վարժարաններուն կրնայ ջերմօրէն յանձնարարուիլ որ, մարդակազմութեան և առողջապահութեան դասերն աւանդուին այս գիրքով, որուն հեղինակին անունը, ընտիր պարունակութիւնը և փառաւոր կազմը զայն դերազանցապէս օգտակար և անհրաժեշտ կ'ընեն ամէն տան գրադարանի: Գին 40 դրուշ: Կեդրոնատեղի՝ Պալենց Գրատուն, Չաքմաքճըլար, Կ. Պոլիս: 3—10

ՋՐՈՒՑԱՏՐԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԿԼԻԵՐԷՆ ԼԵՋՈՒԻ

ԴԵՐԶ ԅ. ԿԵԼԵԱՆ

«Այն քերականութեան մէջ հարթուած են Անկլիերէն լեզուի բոլոր դժուարութիւնները»
«Հնչման կանոնները հիմնապի են պարզապէս»
«Ամեն կերպով յանձնարարելի դասագիրք մըն է բոլոր անոնց որ կ'ուզեն սորվիլ և հետէ սորվիլ Անկլիերէն լեզուն»:

Գին 15 դրշ.: Բոսթայով 17 դրշ. (փոխարեն նամակադրոշմ ալ կ'ընդունուի):

Բրոֆ. Վ. Յ. Յակոբեան էֆ. Սնդդ.—Հայերէն բառարանին երկրորդ տպագրութիւնը 50 դահ. (կամ 50 հատ 1 դահ.նոց նամակադրոշմ):

Դիմել՝ Յակոբ Մ. Սրապեան Գրատուն, 14—26

Մարդուան مزبذ

Վաղը, կիրակի, ժամը 8ին (Ը. Թ.) Սբ. Հաղորդութիւն պիտի կատարուի Իւսկիւտարի Աւետարանականներու մատրան մէջ: Եղբայրներ և քոյրեր սիրով կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ:

Ե. Քրիստ. Ընկերակցութեան աղօթքի ժողով, ժամ 6 (Ը. Թ.), ի Րէսթ, Գումգալու:

ԿՈՒՋՈՒԻ

(Այս խորագրին որակ պիտի քանդակուին իմեն որեւէ պետիւր, լճաբմա՞ն անշաշտ, ինչպէս գործ և գործաւոր, պաշտօն և պաշտօնեայ, լճաւոր և լճաւորապետ, ևն.) :

Ուսուցչական պաշտօն մը Պոլսոյ կամ չրջակայից մէջ Հայուհեաց Վարժարանի չրջանաւարտի մը համար, որ երկու տարուան փորձնաութիւն ունի: Դիմել Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեանի:

ԱՂՋԿԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՈՒԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՑ

ԻԶՄԻՐ

(American Collegiate Institute, Smyrna)

Մանկապարտէզի, նախակրթարանի, նախապատրաստական և գոյէճի ճիւղերով: Ամէն հոգ կը տարուի աշակերտներու առողջութեան, ուսման և նկարագրին: Թոշակ գիշերօթիկներու 22½ Օսմ. ոսկի, ցերեկեաններու 2է մինչև 5 Օսմ. ոսկի: Կուսարեւապէս կ'ուսուցուին Յունարէն, Հայերէն, Պարսկերէն և Անգղիերէն: Յայտագրի համար գրիմել առ Մր. Մաքլալըն, նախագահ միջազգային գոյէճին:

Վարժարանը կը բացուի Հոկ. 1ին:

1—10

ԵՄԻՆ ՄԵՔԱԼԵՄ, Տնօրէն

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՄԱՂՆԻՍԱ

Վարժարանիս ուսուցիչները Մարտուանու Ա. նախնական Գոյէճին լաւագոյն չրջանաւարտներէն առնուած են, և բոլոր պաշտօնեաները ծանրադուի և օրինակելի մարդիկ են: Վարժարանը ճշմարիտ տուն մ'է, ամէն կերպով նպատակաշարժար, օգտաւոր և ընդարձակ, ուսուցչաց և փորձառու հօր մը և մօր մը գգուալից և անմիջական հսկողութեան տակ:

Կ'ուսուցուին Թրքերէն, Անգղիերէն, Հայերէն և Դաղիերէն լեզուները: Զայնական երաժշտութիւնը պարտաւորիչ է, իսկ գործիքովը պայմանաւոր: Վարժարանիս տարեշրջանը կը սկսի Սեպ. 1/14ին, և կ'աւարտի Յուլիս 1/14ին: Տարեթոշակն է ցորեկօթիկներու համար 2 Օսմ. ոսկի, մէկը կանխիկ վճարելի, միւսը երկրորդ չրջանին սկիզբը, իսկ գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 14 Օսմ. ոսկի, կէսը կանխիկ և միւս կէսը երկրորդ չրջանին սկիզբը վճարելի: Բոլոր վճարումները կանխիկ են, միայն բացառութիւն է անոնց որ անօրէնին հետ մասնաւոր կարգադրութիւն մը ըրած են: Աւելի ծանօթութեանց և կարգադրութեանց համար պէտք է գրիմել վարժարանիս տնօրէնին:

Մր. ճ. Բ. ՄԱԳՆԱՅՆ ՀԵՃԱՊԵՐ և ԳԻՇԵՐՆ

Sailors' Home, SMYRNA.

1

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի Սեպ. 7ին (Ն. Տ.): Ամերիկացի ուսուցիչներուն վրայ պիտի աւելնայ ուրիշ մ'ալ, որուն Տիկինն ևս Տիկ. Չէյմպլըրի հետ մայրական հոգածութիւն պիտի ունենայ աշակերտաց վրայ:

Տր. Րոպէրթ Չէյմպլըրս որ Գերմանիոյ մէջ մասնաւոր գովեստով արժանացաւ Վարդապետ Փիլիսոփայութեան տիտղոսին, իր հօրը պիտի աշակցի իւր Փոխ-Տնօրէն: Վարժարանս ունի իր մասնաւոր բժիշկը, որ մօտէն կը հսկէ աղայոց առողջական վիճակին վրայ: Պրահներէնն պարտաւորիչ ընել որոշուած է: Վարժարանիս ընթացքը 7 տարի է: Աշակերտ մը առնուազն 11 տարու ըլլալու է, Ա. Նախապատրաստական կարգը մտնելու համար և դոհացուցիչ քննութիւն մը անցընելու է Հայերէն պարզ և վարժ ընթերցանութեան և ուղղագրութեան և թուաբանութեան չորս գործողութիւններու մէջ:

Գիշերօթիկներու համար տարեթոշակն է 16 Օսմ. ոսկի, կէսը մուտքի առնելու և կէսը Ծնունդին վճարելի անհրաժեշտ, հակառակ պարագային՝ աշակերտը կը զրկուի դասերէն և վարժարանին մէջ չի պահուիր: Գործիական երաժշտութեան դաս առնողներ տարեկան 1½ ոսկի վճարելու են, նաև իւրաքանչիւր աշակերտ վարժարան դացած օրը, Գանձապետին յանձնելու է 1 Օսմ. ոսկի գիրքի և այլ դպրոցական պիտոյից համար, աւելցածն աշակերտին կը վերադարձուի տարւոյն վախճանին:

Զանքեր կ'ըլլան հաստատութեանս կցել Արհեստանոց մը և իւր սկզբնաւորութիւն առաջնագործութեան ճիւղ մը հաստատուած է. ով որ ուզէ իր ժամանակին մէկ մասը տալ, այս արհեստը սորվելու, ամսական մէկ մէճիտի յաւելուածական վճարում մը պիտի ընէ:

Յարակից Boys' Homeի մէջ սահմանափակ թուով աշակերտներ կ'ընդունուին, տարեկան 12 Օսմ. ոսկիով և հոս իրենց ընթացքն աւարտողներ, կը մտնեն վարժարանիս կրտսերագոյն կարգը: Ծնողքներ՝ նամակատան միջոցաւ, իրենց զաւակաց դրամ կամ ծրար զրկել եթէ ուզեն, պէտք է զրկեն Իգմիտ, Կարապետ էֆ. Գոնտայեանի հասցէին:

Աւելի տեղեկութիւններու համար գրիմել Մր. Ո. Ո. Բիթի կամ վարժարանիս գործակատար Գրիգոր էֆ. Շահպաղեանի, Կ. պոլիս Պայալ Հաուս, կամ Տնօրէնութեան, ի Պարտիզակ: Անոնք որ երկաթուղիի կէս գնով կ'ուզեն երթալ, իրենց անուններն արձանագրել տալու են Գ. էֆ. Շահպաղեանի մինչև Սեպ. 2 (Ն. Տ.), բաց ի ուրբաթ և կիրակի օրերէն ժամ 7—9 (Ը. Թ.):

1